

Dundadznieks

Dundagas pagasta padomes izdevums

2. lpp. Autobusu kustības saraksts.

4. lpp. „Uzrakstījām Ivaram Godmanim vēstuli,
lai noasfaltē ceļu līdz Mazirbei.”

5. lpp. Jānis Jansons: „Kāpēc izdomāt brīnumus,
ja tie ir dabā?”

6. lpp. Valsts svētkos tagad un pirms 70 gadiem.

7. lpp. Raibs kā dzeņa vēders.

8. lpp. Dundadznieki Rīgas Latviešu biedrības namā.

PAŠAS CEPTS DIŽRAUSIS

Par mūža ieguldījumu Dundagas pagastam šogad suminām Elmu Zadiņu. Ar humoru pārkārtojot reklāmas tekstu, varētu teikt: Elma sen to bija pelnījusi! *Jaunsniķeru* saimniece iemieso visas labākās šīs puses jaužu īpašības, kas precīzi arī minētas apbalvojuma pamatojumā. Pēctecība, pārliecība, prieks. Darba mūžs kā skanīga pašas dziedāta dziesma, kurā manāms tikai vieglums, kā pašas ceptais dižrausis, kas iepriecina gan pašu cepēju, gan visus, kas ar to saskaras.

— Tu piedzimi *Jaunsniķeros*. Vai vecāki jūs, bērnus, stingri audzināja?

— Tēvs bija pat pārlietu stingrs. Kurpnieks pēc amata, pats mājās arī kala. Pedants. Nedod Dievs, ja puikas kādu naglu bija pārlikuši citur! Tad dabūja krietnas štropes, kā pats mēdza teikt. Tāpēc arī brāļiem slikti paradumi nepielipa. Mums ar māsu kā jaunākajām mazāk tika pa mizu. Uz ballēm nelaida. Kādreiz pa nakts melnumu caur logu izšmaucām un tāpat rīta agrumā pārradāmies. Mūs ar māsu Veltu uz sacensībām arī negribēja laist. Sporta vadītāji brauca pie tēva izprasīt atļauju.

Bet es saprotu tēva stingrību. Vai citādi viņš būtu tik daudz padarījis? 1921. vai 1922. gadā pārradās no bēgļu gaitām, māte bija šuvēja, iekrāju mu nekādu. Pēc dažiem gadiem ieguva jaunsaimniecību. Malkas šķūni uzcēla 1925. gadā, šķūni — 1927. ga-

vistas. Bērni cits par citu auga, un visus lika pie darba. Neviens no malas ne-strādāja. Ja tēvs nebūtu bijis tik dūšīgs, centīgs un rūpīgs, tad līdz 1940. gadam nebūtu visus bankas aizdevumus atmaksājis.

— Cik apzinīgi tu izraudzījies profesiju?

— Es jutos tuva dabai. Universitātes bioloģos neizturēju konkursu, iestājos Saulaines tehnikumā. Tēvam pašam ļoti pietrūka agronomijas zināšanu, tāpēc viņš gribēja, lai viens bērns izmācītos par citu auga, un visus lika pie darba.

— Jums ar dēlu Aigaru ir kāda sakritība: abi strādāt sākāt Vidzemē, pēc tam atgriezāties dzimtajā vietā. Aigars reiz man teica, ka svarīgi jaunībā palūkoties, kas atrodas aiz lielā meža.

— Nenoliedzami — mūsu pusē ir smagāki raksturi. Turklāt pat katrā ciemā ir sava aura. Padzīvojot ārpusē, redzot citādas attiecības, pēc tam vieglāk strādāt Dundagā. Es biju iemācījies par sevi pastāvēt un arī pamācīt, ja vajag. Vienu lietu pārņēmām tie-

- Godināšanā 2005. gada 18. novembrī.
Guntas Abajas foto
- Jaunsniķeros. 1957. gads.
Foto no E. Zadiņas albuma

(Nobeigums 3. lpp.)

dā, kūti — 1932. gadā, dzīvojamo ēku — 1933. gadā. Bija 35 ha zemes, ap 15 ha aramzemes, piecas sešas govis, trīs zirgi, daži bekoni, aitas un

Dzīve mani te noliķa. Varbūt tā ir rakstura un audzināšanas lieta. Man nav gribējis mainīt dzīves un darba vietu.

Redaktora ziņa

Mīlestība uz stundu vai ik dienu?

Aizritējis svētku un atceres mēnesis. Par to daudz arī mūsu laikrakstā, un tas šķiet gaismas pilns. Un tomēr...

Tā vien šķiet, ka pirms 11. un 18. novembra lūkojam ar steigu *uzfrizēt* — pirmām kārtām jau valsts līmenī. Protams, svētkiem jāsapošas. No otras puses, vienmēr ir darvas piliena sajūta, ja svētku noskaņai klāt jaucas kampaņas raksturs.

Svētki var izdoties tad, ja esam vienoti. Šķiet, plaša starp sabiedrību, atsevišķiem cilvēkiem un valsti (vienaldzīgiem ierēdņiem, pašlabuma politiķiem — **viņiem**) ir lielākā kopš 90. gadu sākuma.

Un kā ir ar mums, platības ziņā lielāko pagastu, kas svētku dienās gan šķiet sarucis līdz centram vien? Kā cilvēks jūtas 11. un 18. datumā kādā pavisam attālā viensētā, no ku-

ras varbūt pat gribēdams nespēj nokļūt līdz pilij? Kā jūtas dundadznieks tālajā Īrijā? Šogad piesātināts bija 11. novembris skolā, taču neapšaubāmi gan Latvijā kopumā, gan mūsu pusē kaut kā svarīga pietrūkst ikdienā. Negribas teikt — audzināšanas darbā, tas skan ledaini. 11. un 18. ir datumi, kuru priekšvakarā kaut ko *ieaudzināt* tā kā par vēlu. Svētku reizē vajadzētu cieši savities personiskajam, ģimeniskajam ar valstisko. Tam vajadzētu būt brīdim, kad pašvaldība, valsts un atsevišķs sabiedrības loceklis elpo vienu elpu. Tas notiktu tikai tad, ja pilnīgi citas attiecības valdītu ikdienā. Mīlestība nevar būt dažas stundas gādā. Tā ir vai nu visu laiku, vai tās nav. Un to nevar nopirkt.

Alnis Auziņš

Novembrī un decembrī

30. IX plkst. 16.00 bibliotēkā *Rokot gara mantas Dundagā*. Piedalās Latviešu folkloras krātuves darbinieks Aldis Pūtelis.

8. — 16. XII pilī izstāde — Ziema svētku tirdziņš *Pats savām rokām*.

16. XII plkst. 17.00 pilī lielas egles iedegšana un leļļu teātra izrāde; ieeja brīva.

18. XII tautas namā *Sendienu* pasākums Ziema svētku noskaņās.

19. XII plkst. 18.00 pilī mākslas un mūzikas skolas audzēkņu Ziema svētku dāvana.

31. XII pilī Jaungada balle.

Decembrī paredzēts arī 1905. gada revolūcijai veltīts atceres pasākums, laiku un vietu izziņos.

runāt un izrīkot darbos. Izturējos pret visiem vienādi, sev neko necentos iegūt. Katru rītu trīsdesmit cilvēkiem bija jāpasaka, ko darīt, jāparak-

sta ceļazīmes, jāuzskaita padarītais. Pie auss rācija! Piecpadsmit gadus vedu pusdienas uz lauka — no pusdivpadsmitiem līdz trijiem. Grūti, bet reizē noderīgi. Kantorī sēžot, nemūžam nezinātu, ko cilvēki domā, ko neizprot, kas viņus nospiež.

Krievu laiku beigās aplami sagrieza pulksteni. Nu iznāca tā, ka rasa nokrita ap divpadsmitiem. Rīta cēlienā sienu nevarēja presēt. Bet darbā jāierodas astoņos. Tad piecos ar skolēnu palīdzību vedām sienu līdz vēlai naktij, kamēr vien varēja redzēt.

Beigās sirds sāka niķoties un nokļuva pie daktera. Prasa, kā man ar atpūtu. Kāda gan atpūta? Dakteris to nesaprata.

Pilsētniekam ir citādi. Saule gabalā, kad darbs beidzies, brauc uz jūrmalu sauloties!

— Vai nekad neiegribējās pilsētnieka labumus baudīt? Nesametās sevis žēl, ka neesi apprecējusi rīdzinieku?

— (Smejas.) Nē, nē! Nekad savu laucinieka stāvoli neesmu nožēlojusi. Dzīve mani te noliķa, un man nav gribējis mainīt dzīves un darba vietu.

Mēneša jautājums

Kā pagastā svinam 11. un 18. novembri? Kā vajadzētu?

Lidija Siliņa, pensionāre

Vienmēr var vēlēties labāk, bet svarīgi ir darīt. Šogad arī es 11. novembra pievakarē biju aizgājusi līdz saliņai. Iepriekšējos gados bijuši tikai daži cilvēki, tad jau šoreiz gājienu varētu dēvēt par kuplu. Protams, žēl, ka vairs nesoļo jaunsargi. Varbūt varēja vēlēties nedaudz vairāk gaismas — gan spožākas lāpas tūlīt aiz karoga, gan arī pie saliņas. Gribēju turp nokļūt, bet sapratu, ka tumsā pa trepēm labāk nekāpt.

Bet svētīgi ir pašvaldības un arī skolas centieni jauniešiem vismaz kaut ko pastāstīt par mūsu valsts vēsturi, tā paveicot arī ģimenēs nepadarīto un papildinot varbūt nepietiekamās mācību programmas.

Māra Zadiņa, 12. klases skolniece

— Man šķiet, ka valsts svētkus svin pietiekami, ja vien cilvēks pats seko tiem līdz un piedalās. Galu galā katrs svētkus rada sev pats. Es piedalījos gan Lāčplēša dienas gājienā, gan 18. novembra svinībās pilī, tāpēc man šķiet, ka mūsu pagasts šos svētkus nav atstājis novārtā.

Una Upīte, Alnis Auziņš

Ko tie nospriež, tas paliek

Pagasta padomē 24. oktobrī

►Katoļu baznīca

Apstiprināja sabiedriskās apspriešanas rezultātus par katoļu baznīcas būvi Vīdales ielā 1. Apspriešanas laikā atlieksmi izteikuši 22 iedzīvotāji. Visi atzinumi ir pozitīvi, daži ietver ierosinājumus projekta īstenošanas detaļās. Iebildumu par baznīcas būves vietas izvēli un būves projekta risinājumu nav.

►Pirmpirkuma tiesības

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz nekustamiem īpašumiem *Alas* (15,5 ha), *Dižvaivari* (10,6 ha), *Dūmelnieki* (22,6 ha), *Jaunkrūmiņi* (5,8 ha), *Jūrnieki* (6,4 ha), *Muciņas* (9,4 ha), *Pureņi* (5,2 ha), *Silkalni* (21,5 ha), *Meža iela 23* (0,18 ha zemes un dzīvojamā ēka ar palīgcelt-nēm) un no īpašuma *Rožkalni* atdalāmiem diviem 7,8 ha un 6,3 ha zemes gabaliem, kā arī no īpašuma *Seņķi* atdalāmā 25,47 ha zemes gabala.

►Bērnudārza katlu māja

Aprēķināti katlu mājas celtniecības

izdevumi — Ls 15985,77. Padome piešķīra šogad darbu veikšanai nepieciešamos Ls 12 405. Katlu mājas jauda paredzēta tāda, lai vajadzības gadījumā varētu pieslēgt apkurei arī divas dzīvojamās mājas Maija ielā 2 un 4, kā arī *Veselības un sociālās palīdzības centra* ēku.

►Dzīvojamo telpu īres maksa

Padome pārskatīja dzīvojamo fondu. 1. jūnijā pašvaldībai bija 120 dzīvokļi. No tiem izīrēti 114. Nolēma pašvaldības īpašumā esošās neprivatizētās dzīvojamās telpas pēc labiekārtotības līmeņa sadalīt 3 kategorijās un noteica īres maksu mēnesī: dzīvokļos bez ūdensvada un kanalizācijas, ar malkas apkuri — 0,075 Ls/m²; ar ūdensvadu un malkas apkuri — 0,15 Ls/m²; ar ūdensvadu, kanalizāciju un malkas vai centrālo apkuri — 0,20 Ls/m².

►Nosaukuma piešķiršana

Nolēma zemes īpašumu *Pureņi* (5,2 ha) pievienot īpašumam *Lielklavas*. No īpašuma *Pommās* atdalāmam 38,5 ha

zemes gabalam piešķīra nosaukumu *Pabērzi*, no *Rožkalniem* atdalāmam 14,1 ha zemes gabalam — *Amoliņi*.

►Ciemu valdes

Deputāti iepazinās ar Kaļķu iedzīvotāju 6. X sanāksmes protokolu un Vīdales iedzīvotāju 22.X sapulces protokolu. Kaļķu ciema valdē ievēlēja Aiju Niegliņu, Zaigu Almani, Iru Burlačko, Edgaru Vilmani un Velgu Rozenbergu. Vīdales ciema valdē ievēlēja Andu Bērzkalni, Laumu Ludeviku, Smaidu Enzeli, Ildu Burnevicu un Ainu Bērzkalni.

►Projektēšanas atļauja

Atļāva SIA *Dundaga* uzsākt tehniskā projekta sagatavošanu kombaina šķūņa būvniecībai īpašumā *Ozolbirzes*.

►Brīvpusdienu maksa

Nolēma no 01. X palielināt skolas brīvpusdienu cenu līdz Ls 0,40.

►Pils galerijas atjaunošana

2003. gadā pašvaldība pieteica Kultūrkapitāla fondam projektu *Dundagas pils galerijas rekonstrukcija* un saņēma Ls 450. Tehnisko projektu izstrādāja arhitektoniskās izpētes grupa *AIG*. Galerijas atjaunošanas kopējo summu aplēsa ap Ls 6500. Pašvaldība pieteicās *Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programmā 2005* un no Valsts kultū-

ras pieminekļu aizsardzības inspekcijas saņēma Ls 3 000. Cenu aptaujā darbu izpildei izraudzījās SIA *Kāpiens* ar kopējām projekta izmaksām Ls 10 047.

Šogad par iegūtajiem Ls 3 000 uzstādīs stalažas, noņems margu konstrukcijas, izgatavos virpotos reliņus un daļēji restaurēs kokgriezumus.

Pārējo summu padome nolēma iekļaut 2006. gada budžetā.

►Sanitārās prasības internātā

20. IX pils Jauniešu mītnē notika Valsts Sanitārās inspekcijas plānveida kontrole, kas sastādīja veicamo pasākumu aktu. Četras no prasībām izpildīja pils budžeta ietvaros. Aktā, pamatojoties uz LR MK 27.12.2002. noteikumiem Nr. 610, prasīts līdz 20. XI ierīkot atsevišķas tualetes meitenēm un zēniem.

Eiropas Reģionālās attīstības fonda atklātajā konkursā ir iesniegts projekts *Līvōd Rānda - kultūrvēsturisks ceļojums līvu zemē*, kurā nākamgad paredzēts izbūvēt Dundagas pils jauniešu mītni un viesu māju. Tad arī taptu atsevišķas tualetes un sanitārie mezzgli. Padome informēja Valsts Sanitāro inspekciju par ERAF iesniegto projektu. Projekta atteikuma gadījumā tualetes izbūvēs par 2006. gada budžeta līdzekļiem.

►Būvniecība

Atļāva projektēt garāžu īpašumam *Grodnieki* un SIA *Presta Wood* projektēt un pārbūvēt ēkas Saules ielā 18.

►Muzeja izdevuma maksa

Pārskatīja 29. IX lēmumu par muzeja izdevuma finansēšanu un noteica izdevuma *Dundagas novada folklorā. Ernesta Dinsberga devums* cenu Ls 1,90.

►Taksofonu skaita samazināšana

SIA *Lattelekom* vēstulē ziņo par ieceri noņemt taksofonu Vīdalē.

... 31. oktobrī

►Pirmpirkuma tiesības, nosaukumi

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz nekustamā īpašuma *Sili* atdalāmā 43,3 ha zemes gabala un piešķīra nosaukumi *Dižsili*, atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz īpašuma *Līdums* atdalāmiem diviem zemes gabaliem (0,3737 ha un 0,4721 ha), bet izmantoja pirmpirkuma tiesības un nolēma iegādāties atdalāmo 0,1562 ha zemes gabalu par līgumā uzrādīto summu Ls 312,40. Jaunajiem īpašumiem piešķīra nosaukumus *Puķu iela 3*, *Puķu iela 5* un *Brīvības iela 17*.

Protokolus pārliķoja Aivars Miška

POŠU LAIKS KLĀT

Klāt ziema un līdz ar to diemžēl arī pastiprinātas slimošanas laiks. Tāpēc pie-teicu vizīti pie ģimenes ārstes Guntas Skujiņas.

— Cik nopietni dundadzniekus apdraud putnu gripa?

— Neesmu infektoloģe, bet domāju, ka tā neskars mūsu sabiedrības lielum lielo daļu. Bubulis ir lielāks par patiesajām briesmām.

— Ir cilvēki, kas vairs neēd vistas...

— Par šādu tiešu ietekmi man grūti spriest. Maziem bērniem vistas gaļu gan neieteiku vispār, jo tā, īpaši vistas āda, var izraisīt alerģiju. Arī daudzu māmiņu iecienītais medus alerģiskiem bērniem var tikai kaitēt. Lietosim ķiplokus, dzērvenes, citrusus!

— Kā ar parasto gripu?

— Sosezon sola lielu saslimstību. Potēties derētu, īpaši tiem, kas parasti slimo, kurus bieži skar augšējo elpošanas ceļu slimības, bronhiālā astma, arī sabiedriski rošīgos cilvēkus. Valsts nodrošina ar bezmaksas potēm bērnus no gada līdz trīs gadu vecumam, no četru līdz septiņu gadu vecumam un pensionārus no 65 gadu vecuma.

— Vai kādai iedzīvotāju grupai vajadzētu atteikties no potēšanās?

— Pirmkārt, nevajag potēties tad, ja ir saslimis. Tad būs tikai sliktāk. Otrkārt, nevajadzētu potēt mazus bērnus, īpaši jau līdz gada vecumam, turklāt, ja mazulis dzīvo mājās. Šajā vecumā bērns jau tā saņem daudz pošu.

Bieži vien māte atved potēties bērnu, jo par to nav jāmaksā, bet par sevi gan aizmirst. Pareizāk būtu rīkoties šādi. Ja ģimenē ir pavisam mazi bērni, tad viņus nepotēt, bet potēties pieaugušajiem. Piedevām gri-

pas vislielākā uzliesmojuma laikā māmiņām vajadzētu atturēties no pārāk lielas sabiedriskās rošības, katrā ziņā neņemt līdzī mažuļu uz lieliem pasākumiem, lielveikalēm, braucienos sabiedriskajā transportā.

— Gadījies lasīt arī tādus viedokļus, kas noliedz potes vispār.

— Tas ir vairāk homeopātu viedoklis. Es arī neiesaku potēties pret gripu katru gadu. Ar potēm organismā tomēr nokļūst svešas olbaltumvielas, un tās maina imunitāti. Bet, ja draud milzīga saslimstība, tad vakcīna noderētu. Es pati nebiju potējusies pret gripu septiņus gadus, bet šogad to izdarīju.

— Kā rīkoties, ja nokavēta revakcinācija pret ērcu encefalītu?

— Ja cilvēks saņēmis Austrijas vakcīnu, tad pat daži nokavēti gadi vēl nav nekas īpašs. Būtu steidzami jāsameklē potēšanās grāmatiņa un jāierodas pie sava ģimenes ārsta.

— Jūsu novēlējums pacientiem uz jaunā gada sliekšņal

— Centieties dzīvot tā, lai pēc iespējas mazāk būtu jāslimo! **Bet, ja tomēr saslimstat, tad ļoti lūdzu iepriekš pierakstīties! Citādi veidojas milzīgas rindas, kas man apgrūtina darbu un padara nervozus jūs pašus. Mūsu tālrunis — 42665.**

Alnis Auziņš

P. S. Trešdienās ārsta prakse atvērta no plkst. 11.00 līdz 18.00 !

Autobusu kustības saraksts

<i>Izbrauc no Dundagas</i>	<i>Maršruts</i>	<i>Pienāk galapunktā</i>	<i>Kursē</i>
05:20	Dundaga — Valdemārpils — Talsi — Pūre — Rīga	08:20	123456— [*]
06:30	Dundaga — Mazirbe — Kolka — Dundaga	Kolkā 07:30	12345--
06:46	Kolka — Dundaga — Talsi — Rīga	10:10	1234567
07:20	Dundaga — Kaļķi — Dundaga (c. Pipariem)	Kaļķos 07:50	12345--
07:35	Dundaga — Kaļķi — Vīdale — Dundaga	Vīdalē 08:15	12345--
07:40	Dundaga — Tiņģere — Dundaga	Tiņģerē 08:00	12345--
08:00	Dundaga — Ance — Ventspils	09:40	--2--56--
08:20	Dundaga — Oste — Neveja — Dundaga	Nevejā 8:30	12345--
08:30	Dundaga — Pāce — Dundaga	Pācē 08:40	12345--
08:35	Dundaga — Sabdagas — Dundaga	Sabdagās 08:40	12345--
09:00	Dundaga — Talsi	9:40	1234567
10:00	Talsi — Dundaga — Vīdale	10:20	123456--
10:58	Vīdale — Dundaga — Talsi	11:38	123456--
13:10	Dundaga — Valdemārpils — Talsi — Pūre — Rīga	16:10	1134567
14:10	Talsi — Dundaga — Vīdale	14:30	1234567
14:20	Dundaga — Kaļķi — Žagatas — Kaļķi — Dundaga	Žagatās 14:40	12345--
15:00	Dundaga — Ance — Ventspils	16:40	-----7
15:05	Vīdale — Dundaga — Talsi	15:50	1234567
15:30	Dundaga — Neveja — Oste — Dundaga	Ostē 15:55	12345--
15:50	Dundaga — Sabdagas — Dundaga	Sabdagās 16:00	12345--
15:50	Dundaga — Pāce — Dundaga	16:00	12345--
16:10	Dundaga — Vīdale — Kaļķi — Dundaga	Kaļķos 16:55	12345--
16:10	Dundaga — Tiņģere — Dundaga	Tiņģerē 16:30	12345--
16:15	Dundaga — Mazirbe — Kolka — Dundaga	Kolkā 17:05	12345--
17:20	Dundaga — Kaļķi — Dundaga (c. Pipariem)	Kaļķos 17:35	12345--
17:20	Dundaga — Ance — Ventspils	18:46	12---6--
17:20	Dundaga — Ance — Ventspils	19:00	----5--
17:25	Dundaga — Talsi	18:05	1234567
17:35	Rīga — Talsi — Dundaga — Mazirbe	18:10	----5-7
19:01	Rīga — Talsi — Dundaga — Kolka	20:00	1234567
19:25	Mazirbe — Dundaga — Talsi — Rīga	21:45	----5-7
20:30	Dundaga — Talsi	21:00	1234567

^{*} *Nekursē svētku dienās*

Sagatavoja Una Upīte

Novembrī bibliotēkā

No 25. IV līdz 15. XI pagasta bibliotēka sadarbībā ar vidusskolu, Kubalu skolu-muzeju un laikrakstu *Dundadznieks* īstenoja projektu *Dundaga un dundadznieki internetā*. To finansēja Valsts kultūrkapitāla fonds un administrēja valsts aģentūra *Kultūras informācijas sistēmas*.

Projektā paveiktais.

- IIS *Alise* moduļa 3I iegāde un instalēšana Talsu serverī.
- Apmācības kursi 7 cilvēkiem.
- Uzsākta laikraksta *Dundadznieks* rakstu bibliogrāfiskā apraksta ievade kopējā Talsu rajona IIS *Alise* datu bāzē.
- Uzsākta Dundagas pagasta bibliotēkas lasītāju reģistrācija IIS *Alise*, iekļaujoties vienotā rajona lasītāju datu bāzē.
- Uzsākta svītrkodu piešķiršana Dundagas bibliotēkas grāmatu fondam.
- Izveidotas foto galerijas: *Dundagas pagasts fotogrāfijās*, no Kubalu skolas —

muzeja krājuma un Krišjāņa Barona 170 gadu atceres kultūras programmai *Gaismu sauca* Rīgas Latviešu biedrībā.

- Aizsākta novadnieku galerijas izveide: K. Barons, Ernests Dinsbergs, Juris Bārs.
- Intervēti vidusskolas absolventi, materiālus iekļaujot *Dundadzniekā*.
- Sagatavots tematisks pielikums Dundagas mājas lapai.

Izvirzījām ilgtermiņa mērķi — veicināt tehnoloģiju izmantošanu dažādu ziņu meklēšanai un atvieglot pieeju informācijai par Dundagu. Īsākā laik-

posmā plānojam izveidot datu bāzi par Dundagu, par vēsturiskajiem notikumiem, objektiem un personām, lai nodrošinātu pieeju informācijai ikvienam internetā lietotājam. Šādu mērķu pilnīgai sasniegšanai būs vajadzīgi divi trīs gadi, darbu nepārtraukti turpinot arī pēc tam. Esam darba pašā sākumā, aptvēruši darba un informācijas patieso apjomu, sapratuši, kā izveidot šādas datu bāzes, kāds būs mūsu devums rajona kopējai novadpētniecības datu bāzei caur Talsu Galveno bibliotēku.

Sākotnēji iecerēto apjomu pilnībā neizdevās īstenot, jo termiņu grozīja — līdz 15. novembrim (bija paredzēts 2006. gada maijs), taču radījām iestrādes visās plānotajās jomās. Darba turpinājumam 2006. gadā plānots finansējums no Dundagas pagasta padomes, piešķirot līdzekļus IT *Alise* moduļa 3I abonēšanai, kas mūsu bibliotēkai ir pil-

nīgi jauna izdevumu sadaļa budžetā.

Projekts ļāva jau modernizēt Dundagas pagasta bibliotēkas ikdienas darbu — reģistrēt lasītājus, piešķirt svītrkodus grāmatu fondam, kas nākotnē ļaus lasītājus apkalpot elektroniski.

Otrajā projektā paveikto varēja vērot Rīgā 30. X Krišjāņa Barona 170 gadu atcerei veltītās kultūras programmas *Gaismu sauca* pasākumu klāstā un no 18. XI Dundagas pils ekspozīcijas zālē. Proti, noslēdzās Valsts kultūrkapitāla fonda finansīali atbalstītais projekts *Vizuāls latvju dainu skatījums* — bērnodārza, vidusskolas, Dundagas mākslas un mūzikas skolas mākslas nodaļas audzēkņu darbu izstāde. Bērni atainojuši gan tautasdziesmas, gan pašu Barontēvu, gan Dundagu. 30. X *Māmulā* apmeklētājiem darbojās radošās darbnīcas stikla un akmeņu apgleznošanā, auduma apdrukā un Dundagas

krāsojamās grāmatas izkrāsošanā. Atsaucības netrūka, skolotāji palīdzēja ar padomu, parādīja, kā tehniski pareizi darīt — daudziem pirmo reizi.

Finišam tuvojās arī šī gada *Bērnu žurnijas* darbs. Vēl tikai decembrī bērni var lasīt un vērtēt šā gada grāmatu kolekciju. Protams, var iesaistīties arī jauni lasīt gribētāji, jo noteikums ir izlasīt savas vecumgrupas 6 grāmatas. Mēneša laikā to vēl var pagūt! Dundagas bibliotēkā kā jaunie grāmatu eksperti reģistrējušies 66 skolēni, no tiem 41 jau savu darbiņu izdarījis — grāmatas izlasītas, anketas aizpildītas. Arī Kaļķu bibliotēkai šogad ir savs grāmatu ekspertu pulciņš. Pagaidām neatklāsim tās grāmatas, kas šogad Dundagas pusē patīk vislabāk. Varam pateikt, ka uz Dundagu jau atsūtītas balvas bērniem— ekspertiem.

Ruta Emerberga, bibliotēkas vadītāja

Liekam aiz auss!

KAS JAUNS PAGASTĀ?

Stāsta izpildītore Andris Kojro.

Jaunās katlu mājas celtniecība tuvojas nobeigumam. Darbus veic SIA *Pretpils*, decembra sākumā tos vajadzētu pabeigt. Tad jāsāk montēt jaunais apkures katls, lai jaunajā gadā pirmsskolas izglītības iestāde *Kurzemīte* siltumu saņemtu no jaunās katlu mājas. Tās plašās telpas ļauj tur ievietot vēl vienu katlu. **Tas ir nākotnē risināms jautājums.** Ierīkojot trasi, varētu apsildīt arī tuvākās daudzdzīvokļu mājas.

Jauno celtni nācās būvēt, to piekļaujot pie *Kurzemītes* ārsienas. Vajadzēja izņemt logu sporta zālei, kurā tagad būs nedaudz mazāk gaismas.

Dienas centra *Mājas* teritorijā ir iebrauktas rīses zālājā. Būvlaukumā bija dubļi. Postījumi jānovērš pavasarī, vai nu celtniekiem, vai pašvaldības darbspēkam — atkarībā no tā, vai būs atlikuši līdzekļi neparedzētiem izdevumiem.

Lattelekom kabeļu kanalizācijas ierīkošanas būvdarbi beigušies, tagad speciālisti kabeļus montē. Novembra otrajā pusē meistari vēl bruģēja ietves. Darbi ievilkās visai vēlā rudenī, cerams, ka decembra sākumā tos pabeigs. Ir nobruģēta Talsu iela no Raiņa ielas līdz *Krokodilam*, Dinsberga iela no Ķīkaru mājas līdz bijušajai Sīrupa fab-

rikai, nedaudz ietves veikala *Pienenīte* pusē, neliels gabaliņš Maija ielas pie Veselības un sociālās palīdzības centra (VSPC) un luterāņu baznīcas. Vēl jānobruģē Skolas ielas ietve. Līgumā ir paredzēts, ka pagasta padome piedalās ar vienu trešdaļu līdzekļu un *Lattelekom* ar divām trešdaļām, ja pilnībā tiek atjaunots veco ietvju segums. Tur, kur rakšanas darbu dēļ cieta jau uzklātais jaunais segums, atjaunojot ietves, visas izmaksas sedz *Lattelekom*.

Pašvaldībai būs jāizbūvē konteineru laukumi. Pareizāk — daļai jāuzlabo kvalitāte. Vecie konteineri bija nolietojušies, saplaisājuši, salūzuši, kāds arī izdedzis. Atkritumu apsaimniekotāja — SIA *Kurzemes ainavas* — ir iegādājusies jaunus vācu firmas konteinerus ar ritentiņiem. Tāpēc tagad ir prasības pēc līdzena seguma. Pavisam pagasta centrā ir 33 laukumi, lie-

la daļa ir ar kvalitatīvu segumu, dažiem jau esam atjaunojuši betona segumu. Vēl jāsteidz pabeigt laukumus pie mājām Saules ielā 4 un Maija ielā 4. Tas arī atvieglos darbu sētniecei.

Pašlaik steidzam darbus, uz daļiem ceļiem novēršot izskalojumus un nomainot caurtekas. Uz Kaļķu ceļa daļa caurtekas bija uzmetusi kūkumu uz augšu, daļa ieslīdējusi zemē. Veco izrakām un ielikām jaunu — plastmasas. Tur ir slapja vieta, ūdenim Kaļķu — Plaču ceļgalā nav krituma, tāpēc jāturpina strādāt, padziļinot grāvjus. Jau otro gadu pilnībā, apmēram pusotra metra platumā un pusmetra dziļumā tiek pārrauts Gružu ceļš. Caurteka nebija aizsērējusi, bet acīmredzot ūdens bija plūdis par daudz. Vēl jāremontē ceļa vieta aiz *Strautiņu* veikala, kur caurteikai iekšpusē samilzusi, ūdenim nav kur palikt, un tas apgrūtina turpat esošās

ražotnes darbību.

Esam sagatavojušies ziemai, nodrošinājušies ar smiltis un sāls maisījumu sētniekiem ietvju un ielu kaisīšanai. Īpaši uzmanīsim ar transportu noslogotos centra ceļus — Pils ielu līdz pagastmājai un Dinsberga ielu, kā arī Brīvības ielu, kas gan ir valsts ceļš, taču ielā ir vairāki bīstami posmi. Tās uzturēšanu kārtībā daļēji finansēs rajona padomes ceļu fonds, daļēji pagasta padome.

Ievilcīs remonts pagastmājā. Strādnieki cieta satiksmes negadījumā, tāpēc darbs pagaidām palicis nepabeigts. Diemžēl samērā nelieliem darbiem lielas firmas nevaram pieprasīt.

Veselības un sociālās palīdzības centram esam sagatavojuši telpas zobārstniecības kabinetam. Zobārsti tur sāks strādāt no 1. decembra.

Uzklausīja Alnis Auziņš

(Turpinājums no 1. lpp.)

— Viss darba mūžs tev iekrita krievu laikos. Vai tie nesamaitāja cilvēkus — vai neradās pilnīgi cita attieksme pret īpašumu, pret alkoholu, pret svētdienas turēšanu?

— Ļoti sabojāja! Trakākais bija sieviešu kolektīvos. Sievietes ātrāk ar alkoholu saindējas. Visas darbadienas pagāja kolhoza laukos, pat svētdienas arī! Ieslīga tādā ritmā, un li-

būs jānāk jaunai līdumnieku paudzei? Birokrātija arī šausmīga. Ja manam tēvam būtu bijis katru dienu jābrauc uz Talsiem, uz Rīgu, uz Ventspili, kā Aigaram tagad, tad viņš vis nebūtu dažos gados uzcēlis ēkas un aizņēmumus atmaksājis! Arī tas atbaida cilvēkus strādāt lauksaimniecībā. Un kur nu vēl pārtikas un veterinārā dienesta prasības... Kaut vai neiedomājamās dezinfekcijas!

kolhoza laukos... Un tagad — ja likumā noteik, ka ar rokām slauktu govju pienu nedrīkst pieņemt, tad tas jau rāda, cik daudz likumdevēji no lauku dzīves saprot. Cik mums vairs govju Dundagā? To vien dzird: jums neatmaksājas lopus turēt. Eiropas Savienības maksājumi arī rosina nedarīt.

— Tu esi ticīgs cilvēks, Dievs svētījis tevi un tavu dzimtu... Kā tas noticis cauri laikiem?

— Manā bērnībā svētdienās nestrādāja. Mums bija sprediķu grāmata rīta svētbriņiem, ļoti pamācoša bērniem, es to ieteicu arī mūsu Svētdienas skolas skolotājam. Mamma turēja svētbriņi, nolasīja tekstu, mēs nodziedājām kādu dziesmu. Tāpēc arī baznīcas dziesmas labi zinu. Reizēm braucām uz baznīcu. Atceros, kā tupēju uz ceļiem zem lielajiem bērkiem... Mana māsa visus krievu lai-

ceļi pie Viņa ir daudzi un dažādi. Man pašai *Prieka* vēsts šķiet par skaļu. Aigars arī ir luterāņu draudzē, toties meita Dace atrada savu vietu *Priekā* vēstī. Dace ir diplomēta ekonomiste, pavisam īsu laiku nostrādāja Dundagas kolhozā. Ap precējās, piedzima trīs bērni. Diemžēl iznāca tā, ka vienai trīs bērni jāaudzina, būtībā meita palika bez iztikas. Dieva padoms viņu glāba. Pērn konkursā laimējis dabūt darbu degvielas uzpildes stacijā. Dace iestādījusi arī aveņu plantāciju, jau sākušas ražot lielu dzērvenes. Dzīve nokārtojās. Raksti māca, ka zaudējums var pārvērsties dubultā ieguvumā.

— Par tevi varētu teikt arī tā: dziedot dzimu, dziedot augu... Vēl joprojām dzied luterāņu baznīcas korī.

— Tas sākās no skolas sola — dziedāšana, dejošana, vingrošana. Jau 5. — 7. klasē mācīties, kopā ar vidusskolēniem taisīju tolaik iecienītās piramīdas. Kad tikko biju iestājusies Saulaines tehnikumā, mums lika sagatavot priekšnesumus. Dažas dienas laika, un katrs no savas puses! Mēs ar vienu meiteni no Kuldīgas, labu akrobāti, parkā samēģinājām un trešajā septembrī tik labi novingrojām, ka direktors palika pārliecībā, ka abas esam no vienas skolas. Vēlāk vingroju gan Tautsaimniecības sasniegumu izstādē Maskavā, gan Gruzijā. Trīsdesmit gadus nodziedāju Dundagas korī. 1963. gadā Šteins uzaicināja, piedalījos visos Dziesmu svētkos, pēdējo reizi 1993. gadā, kad jau bija krīze. Atceros Ernesta Ābola vār-

• Ar meitu Daci, dēlu Aigaru un dzīvesbiedru Ēriku. 70. gadu vidus.

• Parkā ar skolas biedrenēm. 1952. gada pavasarī.
• Dziesmu svētkos. 80. gadu vidus.

kās, ka citādi nevar. Un vēl viena bēda. Cilvēki kļuva līdzīgi zaldātiem — ko lika, to darīja. Nedomājot! Ja pateica vienreiz kultivēt lauku, tad vienreiz kultivēja, ja divreiz, tad divreiz. Reizēm arī tikai kaut kā nomuļlāja, nošmauca. Visu jau nepārbaudīsi.

Bēdīgākais ir tas, ka sekas jūtam tagad. Piecpadsmit gadu brīvībai valstij, bet cilvēki joprojām nav gatavi uzņemties atbildību. Arī tāpēc lauksaimniecībā tik maz darītāju.

— Kāds ir tavs skatījums uz zemkopības nākotni?

— Grūti teikt. Slikti, ka bāleliņi daudz zemju pārdevuši ārzemniekiem. Milzu drenētās platības tagad klāj nezāļu jūra. Jau koki aug! Vai

Mēs jau to darām, bet... Es pateikšu vienu tēvutēvu recepti. Labākās zāles pret klepu ir silts piens ar medu, kam piejauc piecus sešus pilienus sūdu sulas, — caur marli izspiež govju pļeku. Ne mazākās sūdu garšas, bet klepus kā ar roku atņemt! Bronhītu, plaušu karsoni tā var izārstēt. Tas taču nav prāta darbs — iznīcināt pilnīgi visas baktērijas! Tām jādarbojas! Destilēts nav dzīvs. Ne jau visas baktērijas ir ļaunas. Tad mēs visi sen būtu izmiruši!

Man gan vienmēr gribas cerēt uz labo. Es ceru uz jauno paaudzi. Ko citu?

— Vai Saeimu vēlēt ieleisi?

— Jāiet! Balsoju par prātīgākajiem. Gribētos tikai vairāk no zemniekiem, no lauku vides. Trim četriem ir grūti pret haosu noturēties... Lielais vairākums Rīgas kungu laukos kāju nav spēruši. Nekad neaizmirsīšu *Alfas* talciniekus

kus nodziedāja baznīcas korī. Tādu cilvēku dēļ tas arī neizputēja.

Kolhoza gados man bez gala piedāvāja stāties partijā. Es atteicu, jo

Labākās zāles pret klepu ir silts piens ar medu, kam piejauc piecus sešus pilienus sūdu sulas, — caur marli izspiež govju pļeku. Ne mazākās sūdu garšas, bet klepus kā ar roku atņemt! Lai nestāsta, ka visas baktērijas ir sliktas. Tad mēs visi sen būtu izmiruši.

man tas izlikās kā velnam roku iedot.

Tad manā dzīvē interesanti ienāca Sniga Vazdika. Mans vīrs Ēriks, slimnīcā būdams, iepazinās un iedraudzējās ar aktieri Uldi Vazdiku. Vazdiki sāka braukt pie mums ciemos. Runājām arī par ticības lietām. Pēc krietni ilga laika Sniga atzinās, ka no manis pirmo reizi esot dzirdējusi runājam par Dievu. Savukārt viņa pati pēc smagiem pārdzīvojumiem meklēja ceļu, mācījās, lasīja Bībeli, lūdza. Skaidrība neradās. Bet reiz viņa, klausoties kristīgo radio, jutusi, ka viņu uzrunā. Sniga nonāca pie *Priekā* vēsts. Tādi paši kristieši kā luterāņi, tikai dedzīgāki. Dievs ir viens, bet

dus: Kad Latvijai klāsies labi, tad visi gribēs dziedāt.

Dzīvesbiedrs Ēriks savukārt bija lielais teātra spēlētājs.

— Es piederu pie tiem, kam kārtīgas maltītes noslēgumā gribas saldo ēdienu. Tāpēc arī tevi lūgšu noslēgumā pastāstīt par saviem firmas ēdieniem — dižraušiem un pūtelī! Vai receptes un mācēšana nāk to tavas mamas?

— Pūtelis un dižraušis man ir tāds mazs bizness. Nedēļā pārdodu ap astoņdesmit raušu, vairāk nejaudāju piecept. Noiets jau būtu. Vietējie pērk, pasūta arī no tālākām vietām. Ar elektrisko krāsnī izceptu krietni vairāk. Bet vai būtu tas smeķis? Mai-

zes krāsnī varu trīs reizes izcept, tad siltums pazūd.

Pūtelis esmu ēdusi bērnu dienās, bet šo recepti es drīzāk pati izdomāju. Reiz iebēru *pīlē* rupjos kviešu miltus, ieliku krāsnī un izcepu. Brūnie milti garšoja pēc pūtele. Recepte ir šāda. Ieber katlā kviešu un rudzu graudus, piemēti sāli, izvāra, tad izber uz plātēm un atstāj pa nakti kaltēties krāsnī pēc maizes cepšanas. No rīta graudi ir tik sausi, ka birst. Tad tos samaļ ar elektriskajām dzirnavām, izmantojot smalko sietu, un pūtele milti gatavi. Es tos jauču rūgušpienā, var arī kefirā. Lieliski veicina gremošanu. Ja grib, var pievienot ievārījumu. Vidzemnieki līdzīgu ēdienu sauc par sutnu. Mūsu Lidiņa Siliņa, madoniete, teic, ka Vidzemē ēdot ar svaigu pienu. Man tā negaršo.

Reiz televīzijā rādīja, kā suitu sievas darina dižraušus. Man likās galīgi prasti, ar lielām, biežām malām. Pļekas! Pildāmā masa arī bija pavisam citāda. Es krējumu nelieku nemaz.

Atceros, kā dižraušus cepa mana mamma. Es locīju apakšas. Cepu arī kolhoza laikos. Tagad pagastā laikam vienīgā cepu diendienā. Māsa Velas meita ir kulināre Rīgā. Pašai ļoti garšo, es viņai ieteicu taisīt dižraušu biznesu. Kad biju Krišjāņa Barona svētkos Rīgas Latviešu biedrības namā, man daudzi prasīja, kad dižraušus atkal varēšot nopirkt. Dažiem mācīju locīt. Citam nekas nesanāca, cits uzlocīja nevainojami.

Meita Dace arī prot cept dižraušus. Viņas mazā meitiņa Anete ir locījusi apakšas.

Alnis Auziņš

Foto no E. Zadiņas albuma

• Elma ar Ēriku Teātra dienās tautas namā. Ap 1980. gadu.

Cimos

MAZIRBE

(3. turpinājums. Sākums augusta, septembra un oktobra numurā.)

NO VIETĒJĀS FOLKLORAS

[1571-75] Mazirbes mācītājs vilkatis

“Senos laikos Mazirbē bijis mācītājs Ludviķis. Pie viņa bieži nākuši sveši kungi. Reiz Ziemsvētku vakarā, kad visi darbi bijuši padarīti, kalpone Ģēda teikusi kundzei, ka viņa kopā ar citām meitām iešot Tomos uz pirti. Kundze gribējusi atrunāt: “Ko jūs tik vēl iesiet uz pirti, ka nesatiekat vilkačus.”

Meitas tomēr gājušas, nomazgājušas un nākušas mājās; tad ieraudzījušas, ka pretim nāk liels bars vilkaču un grib sākt viņas plēst, bet viņām priekšā nostājas liels vilkatis ar baltu krūti un nelaiž nevienu tuvumā. Tā viņas pārnāk mājās un liekas gulēt.

No rīta mācītājs Ģēdai jautājis: “Vai tu ko redzēji, kad nāci mājās no pirts?” Ģēda atbildējusi, ka neko nav redzējusi. Mācītājs teicis: “Tu esi gudra meita, tādēļ vari dzīvot pie manis, cik vien ilgi gribi vai kamēr iziesi pie vīra.”

Pr 14.06.22. M. Š., 63 g.v. — *Lībiešu teicēju stāstītās teikas un nostāsti, kas glabājas Tartu Valodas un literatūras institūtā. Materiālu norakstījusi Marika Kalvele, tulk. Paulīne Kļaviņa 1988. un 1989. g., kas nodots Latvijas Kultūras fondam, 1 eks. Lībiešu kultūras savienībai. Kubalu skola-muzeja materiāli (KSM)*

VĒL PAR BRĪVVALSTS LAIKU

Saviesīgā dzīve

Ventas Balss. Piekdien, 1926. g. 18. jūnijā, nr. 25

“Ekskursija uz Roņu salu. Mazirbes kultūras veicināšanas biedrība sarīko Jāņu dienā ekskursiju uz Roņu salu. Izbrauks no Mazirbes ar motorlaivām Jāņu dienas rītā plkst. 3 un atpakaļ brauks tās pašas dienas vakarā. Piedalīšanās maksa Ls 3.” **KSM**

Ventas Balss. Ceturtdien, 1936. g. 30. jūlijā, nr. 84 “Mazirbes jūrmalas sabiedriskās organizācijas 9. augustā rīko Mazirbē lielus zvejnieku jūras svētkus. Plkst. 11 paredzēts svinīgs dievkalpojums jūras krastā, piedaloties vairāku draudžu mācītājiem. Plkst. 13.30 zēģelēšanas sacīkstes jūrā un svētku viesu vizināšana. Plkst. 17 krastā Raiņa traģēdijas “Indulis un Ārija” brīvdabas izrāde. Lugu iestudē un Mintauta lomu tēlo Kristaps Linde, piedaloties Nacionālā teātra aktieriem Rodrigo Kalniņam un Elīzei Mieziš. Kostīmus dod Nacionālā Opera. Pēc izrādes balle. Uz svētkiem no Stendes, plkst. 5.27, un Ventspils, plkst. 6, aties speciāli svētku vilcieni. Atlikums – Mazirbes baznīcas izdaiļošanai.” **KSM**

TAUTAS NAMS

Ventas Balss. Otrdien, 1928.g. 30. oktobrī, nr. 52 “Lībieši cels savu pili. Ventspils apriņķī par visu jūras piekrasti, sākot no Melsila ciema līdz Ovīšiem dzīvo vēl atliekas no senās lībiešu cilts. Lībieši tā sajaukušies ar latviešiem, ka grūti viņus izšķirt, arī viņu valodu dzird tikai retā vietā. .. Lai senās lībisma atliekas uzglabātu, pirms dažiem gadiem lībieši nodibināja savu biedrību — “Līvu savienību.” Savienības darbībā tagad izvirzījusies doma — celt lielu tautas namu — pili, kas noderētu kā centrs lībisma atlieku uzglabāšanai un arī kā tautas nams kulturālām vajadzībām visai apkārtnē.” **KSM**

Ventas Balss. Ceturtdien, 1935.g. 9. maijā, nr. 53 “Vēl kāds vārds par līvu tautas nama būvi Mazirbē.

.. Latviešiem nevar būt un nav nekas pretī, ka līvi grib celt kādu savas

tautas kultūras pieminekli, par kādu līvi dēvē savu projektēto tautas namu Mazirbē. Ja līviem ir uz to patikšana un līdzekļi — lūdzu, ceļat tādu vai katrā ciemā. Mums nav arī nekas pretī, ja šādu pieminekļu celšanā līvus atbalsta viņiem radniecīgās igauņu un somu tautas. Bet, ja līvi grib, lai šis pieminekļis tiktu celts ar latvju tautas — mūsu Kultūras fondā sanestiem

• Gājiens Mazirbē 1939. gada 15. maijā.

nāms. Cik izdevās noskaidrot Izglītības ministrijā, tad .. esošam namam pat neesot likti vēl pamati, tā ka par atklāšanas svinībām pagaidām nemaz nenāktos runāt. Vērā ņemot tomēr ungāru sūtniecības izvesto akciju, Ārlietu ministrijai būtu ļoti vēlams zināt Iekšlietu ministrijas viedokli, piezīmējot tanī pašā laikā, ka, pēc Ārlietu ministrijas ieskatiem, šāda nama būve vienai Latvijas pilsoņu grupai, kurā ieinteresēta kāda ārvalsts, nebūtu vēlama.

Iekšlietu ministrijas Rietumnodaļas administratīvais vadītājs” KSM

“Tas [Tautas nams] celts 1938. —

Foto no Kubalu skolas-muzeja krājumiem.

grašiem, lūdzot un vēlēdamies no Kultūras fonda šī nama celšanai saņemt dažus desmits tūkstošus latu lielu pabalstu, tad skaidrs, ka latvju tautai tiesība interesēties, kādu, kādam nolūkam un kādām vajadzībām šo namu cels. Un kas tad nu izrādās? Izrādās, lūk, ka bez nama pārspīlētiem apmēriem un milzīgās viņa būves izmaksas summās, līviem vien pēc tautas nama kā tāda nav nekāda redzama vajadzība. “Līvu savienība” nevar uzrādīt gandrīz nevienu kultūras darbinieku, ne arī kādu kulturālu darbību — sarīkojumu, izņemot pāris dziesmu svētkus vairāku gadu laikā ar sāmsaliešu piedalīšanos. .. Velti “Līvu savienībai” taisnoties. Viņu neiecietību pret latviešiem zin katrs vietējais. Un šādu aklu neiecietību pret majoritāti — latvju tautu, tautu, kuras labumus bauda un kuras aizsardzībā dzīvo, var tikai nožēlot. Šim laikmetam šāda rīcība nepavisam nav piemērota.

Tāda, lūk, ir līvu tautas nama būves patiesā bilde.” **KSM**

Līvi Latvijas valstī

(Žurnāls *Latvijas Arhīvi* Nr.1, Rīga, 1995)

Publicējam dažu trīsdesmito gadu vidū tapušus dokumentus (Latvijas Valsts arhīvs, 2570. fonds), kuros atainojas Latvijas otrās pamattautas — lībiešu jeb līvu stāvoklis neatkarīgās valsts otrajā desmitgadē. Šie dokumenti, mūsaprāt, liecina par zināmu Latvijas valsts pretimnākšanu līvu tautas vajadzībām un vēlmēm. Vienlaikus tie liecina arī par tā laika ierēdņu izpratnes trūkumu, Latvijas pamatiedzīvotājus līvus mehāniski ierindojoš starp pārējām nacionālajām minoritātēm ..

Rīgā 1936. g. 8. jūnijā

Ungārijas sūtniecība ir griezusi Ārlietu ministrijā ar divām notām — p.g.13. decembrī un š.g. 6. maijā, lūdzot atļauju piedalīties ungāru pārstāvjiem Mazirbē lībjiem ceļamā kultūras nama atklāšanās svinībās. Tā kā Ārlietu ministrijai par šī nama celšanu konkrēti nekas nav zināms, atļaujamos griezties Iekšlietu ministrijas administratīvā departamentā ar lūgumu paziņot, vai iekšlietu ministrijai šīnī jautājumā būtu ienācis kāds lūgums un kas par šo lietu vispār ir zi-

uz lībiešu jūrmalu 1928. gadu vasarā Līvī, 1997. g. janvāris, februāris “Par lībiešu pagasta veidošanas lietu. Rīgā, Iekšlietu ministrijā, jau bija solīts atdalīt no diviem nedabīgi lielajiem pagastiem jūrmalas joslu un izveidot vienu jūrmalas pagastu, ja tikai jūrmalas iedzīvotāju lielākā daļa to vēlētos. Vēlāk visos jūrmalas lībiešu ciemos tika sarīkota balsošana, kur iznākums bija pozitīvs. .. Bet pa to laiku bija mainījies iekšlietu ministrs, jaunais ministrs lietai nepiekrita. Tā bija liela neveiksme lībiešu centieniem un sevišķi Lepstem, lai gan sākumā viņš bija opozīcijā, kamēr nesaprata, ka varbūt kļūs par jaunā pagasta valdes vīru. Arī daļa no jūrmalas latviešiem bija pozitīvi balsojuši par jauno pagastu, turpretī daļa no lībiešiem bija pretojušies, baidīdamies par nodokļu pieaugumu.” **KSM**

CEĻU POLITIKA 20. GS. 30. GADOS, 70. GADOS UN MŪSDIENĀS

Interesējoties, kā tapis Dundagas — Mazirbes ceļš dažādos laikposmos, atklājas zīmīgas sakritības.

“1935. gada vasarā Dundagas — Melsila ceļš no Dundagas līdz Jaundundagas ceļam 2 km garumā tiek izbūvēts par šoseju. Tanī pašā vasarā Valsts Prezidents K. Ulmanis, apciemojis Dundagu, gribēja aizbraukt uz Mazirbi, bet sliktā ceļa un nepietiekošu ceļa rādītāju dēļ nomaldījies sāņus un iebrucis strupceļā, tā kā bija jābrauc atpakaļ uz Dundagu un pa citu ceļu nokļūt Mazirbē. Uz viņa rīkojumu Dundagas – Mazirbes ceļš visā garumā 24 km līdz pat pludmalei tika steidzošā kārtā izbūvēts par krīzes šoseju.” **No J. Sauleskalna hronikas**

Ventas Balss. Otrdien, 1936. g. 11. augustā, nr. 89 “Izdarot ceļu apskati Ventspils apriņķī, sestdien Ventspilī ieradās šoseju un zemesceļu departamenta direktors J. Melnalksnis. Pēc izdarītas revīzijas vietējā ceļu inženiera rajonā direktors J. Melnalksnis svētdienas rītā devās uz Mazirbi, lai uz Valsts Prezidenta Dr. K. Ulmaņa norādījumu iepazītos ar šī atstātā novada grūti izbraucamajiem ceļiem un lai redzētu, ko šeit varētu darīt satiksmes apstākļu uzlabošanai.” **KSM**

Ventas Balss. Ceturtdien, 1936. g. 13. augustā, nr. 90 “Ceļa posms no Dundagas līdz Mazirbei labā stāvoklī, izņemot pēdējos 8 km Mazirbes tuvumā, kas sliktā stāvoklī. Šo posmu ziedu piedzīs akmeņiem un izbūvēs šoseju.” **KSM**

• No putna lidojuma.

skolēnus sūtījuši mācīties uz Somiju. Valdība apmaksājusi mācības. Bija nodibināta Līvu savienība, netālu no baznīcas bijis sapulču laukums. Līvi no Mazirbes braukuši arī uz Igauniju.

20.gs. 20. gadu beigās esot bijis nodoms dibināt Līvu pagastu, ietverot teritoriju no Miķeļtorņa līdz Melsilam.” **SVR**

No Lauri Ketunena piektā brauciena

Kaļķiem gribējām, bet vairs neizdevās...

Savu pirmo ceļu te būvēju no Mazirbes uz Dundagu. Līdz tam Šlīteres kalns bija tik stāvs, ka autobusa šoferis bez divām rezervēs pusasim nevarēja ceļā doties. Biju iecirkņā priekšnieks 18. ceļu pārvaldē. 1973. gadā šo posmu iesākām būvēt, līdz Dundagai tikām pēc gadiem sešiem. Toreiz domājām, ka visu uzreiz noasfaltēs. Pamazām arī asfaltēja, līdz Šlīterei tika. 1990. gadā uzklāja pēdējo posmu, un tad vairs naudas nebija.

Tā tas palika. Sākās neatkarības laiki. Reiz vienos Lībiešu svētkos ieraudzīju grāvmalā sēžot Ivaru Godmani. Valdību gan viņš vairs nevadīja, bet deputāts bija. Piesēdās blakus un teicu: „Derētu noasfaltēt visu Dundagas ceļu, kādi 8 km palika nenoklāti.” Godmanis jautā pretī, kāpēc negribot asfaltu uz Kolku. Tur tālāk, es skaidroju. Labi, to varot. Bet kas jādara, lai darbi notiktu? Lai uzrakstot viņam vēstuli. Tas bija kādā 1998. gadā, ja nemaldos. Uzrakstījām arī — tieši Ivaram Godmanim — un vēl piezvanījām deputātam lībietim Ilmāram Geigem. Satiksmes ministrs bija Anatolijs Gorbunovs. Ielika plānā. Šķiet, Gunārs Laicāns arī piepalīdzēja. Tā noasfaltēja visu ceļu. Laikam tikai drusku par vēl rudenī lika, iespējams, ka nebija īstais bitumens, nesaderēja ar šķembām. Jaunais segums neiznāca labs, un šogad laboja pielautās kļūdas. Es jau kopš 1994. gada strādāju skolā, bet ceļu būvniecības jautājumi mani interesē joprojām.”

PĒCKARA LAIKS, KOLHOZA GADI

Edgars Millers, dz. 1952. g., no 1957. gada dzīvojis mācītājmuižas ērbīgī, no 1991. gada pieder īpašums *Kirškalni*: „Manā bērnībā jūrā gāja vesela brigāde, piecas lielas motorlaivas. Visapkārt bija steķi. Darbojās fabrika. Bija laba nozveja. Ar stāvvadiem zvejoja, butes ķēra. Vecāki strādāja kolhozā *Jūrmalnieks*, kas vēlāk apvienojās ar *Zelta vārpu*. Šimpus ceļam bija Nevejas ciema padome, vēlāk — Dundagas ciema padome.

Sākuma kolhozniekiem klājās ārkārtīgi grūti. Patēvs strādāja zivju pārstrādes cehā, kur galvenā zivs bija siļķe. Siļķe ar pašu audzētiem kartupeļiem bija mūsu pamatbarība. Bez siļķēm es būtu miris!

Lēnām kolhozi sāka atsperties. Par izstrādes dienām deva miltus. Tad varējām nopelnīt brīvpusdienas skolā. Es biju priekšpēdējais Mazirbes astoņgadīgās pamatskolas absolvents.

Apvienotais kolhozs noārdīja mācītājmuižas ērbīgi, no noārdītajiem manteskursteņiem uztaisīja pamatus un uzcēla *Pakalnus*. No vecajiem laikiem palika tikai klētiņa. Toreiz drīkstēja turēt zināmu skaitu lopu. Ja bija zirgs, tad bija jāmaksā milzu nodevas. Ciemā pa visiem spēja vienu zirgu uzturēt, lai būtu, ar ko apart kartupeļus. Kolhozam divās vietās bija pa 20 govīm un vēl kūts ar jaunlopiem. Stingri bija noteikts, ka ganīt drīkst mežā un vecās, aizaugušās plāvās.

Kad pie varas nāca Hruščovs, sākās kukurūzas trakums. Mūsu klimatiskajos apstākļos kukurūza nespēja pilnībā izaugt. Bet, ja Maskava deva rīkojumu iesēt vienu hektāru, tad kolhoza vadība atbildēja, ka iesējuši desmit. Vietējo iztapība, šķiet, visos laikos bijusi vienāda. Ja tagad Brisele pieprasa šķirt vistu no aitas, tad mēs paziņojam, ka gaili ar vistu arī katru savā istabā esam ielikuši.

Kukurūzu nomainīja lupīnas ēra. To gan gotiņas labprāt ēda, turklāt tik saldi smaržoja ziedēšanas laikā, ka pilnīgi galva reiba.

Izmācījies par šoferi, atgriezies kolhozā. Man bija tehniķa mehāniķa specialitāte, strādāju par Nevejas iecirkņa

mehāniķi. Vēlāk jau tika uz zaļa zara, pēdējie gadi lielajā Dundagas kolhozā bija ļoti labi.”

Gunta Gintere: „*Taizeļi* kara laikā bija ļoti sabombardēti, jumts tecēja. Elektrības nebija, izmantojām petrolejas lampas. Kad 1949. gadā sāku iet septiņgadīgajā skolā, mamma no tēta vecās žaketes man uzšuva skolas kleitu.

Gāju ganos un darīju visus lauku darbus. *Taizeļi* bija mammas vecāku īpašums. Mammās Bertas mamma bija Lizete Otomere. Vecaistēvs nomira, kad biju pavisam maza. Par *Taizeļu* nosaukumu gan neko nezinu teikt. Par

veciem laikiem centās ar bērniem nerunāt. Kad mēs ienācām istabā, tad mūs sūtīja spēlēties. Ganos ejot, mums pieaugušie teica: *Taizeļa* lauki, *Grablauki* (kaimiņos bija *Grabi*), citādi pat vecos nosaukumus nepieminēja. Mums bija labi uzturēta saimniecība, bet krievu laikos mammai klājās aizvien grūtāk. Kara laikā cietusi māja pamazām kļuva nelietojama. To atstājām 50. gadu beigās, un ēka drīz vien sagruva.”

IZSŪTĪŠANA

LVA Latvijas arhīvi, represēto saraksts 2/1995, 111. lpp.: 1941. gadā izsūtīti no

Mazirbes pamatskolas: Ūdriņi — Herberts, Līna, Feja Felicita, Viesturs, no *Stūrīšiem:* Zēlis Alfrēds Gustavs; Mucenieki — Jānis, Lidiņa, Uldis (Jāņa dēls) [vai Mucenieku ģimene izsūtījuma laikā ir bijusi Mazirbē un Jānis Mucenieks skolā strādājis?]. No Mazirbes [dzīves vieta nav minēta. — I.A.] izsūtīti Vidiņi — Andrejs, Milda, Lelde, Andrejs, Juris.

KSM materiāli

G.G.: „1949. gadā mūs neizveda. Sēdējām gan uz paunām, mašīnas bez uguniem brauca garām.”

Aizliegtā zona

E.M.: „No mūsu dzīves un darbošanās viedokļa krievu laikos gandrīz bija vieglāk. Robežsargi mūs netraucēja, vietējiem pases prasīja, labi sadzīvojām. Ja kaut ko ievajadzējās, sadarbojāmies. Mūsdienīgi runājot, valdīja bārtera attiecības. Piemēram, ar *zollīšiem* mainījām cūkas ciskas pret eļļu. Ja vajadzēja kolhozam kartupeļus ņemt, uzņāca lietavas un cilvēku nepietika, tad piezvanīja robežsargu priekšniekam. Vai nevar atsūtīt 20 — 30 puišus? Kāda runa!

Protams, bija arī pielīdēji un ziņotāji

vietējo vidū, bet kad tādu nav trūcis!? Ja kādreiz gadījās kāds muļķa oficiers, tad viņu ātri vien nomainīja pret citu, sakarīgu.”

Alnis Auziņš

Autors pateicas par atbalstu raksta tapšanā I. Abajam, V. Dzenei, G. Ginterei, D. un J. Jansoniem, E. Kiršpilam, E. un V. Milleriem, A. Rappoportam, P. Valcim.

Nobeigums nākamajā numurā

NOMAĻUS. TIEŠI CENTRĀ

Divdesmit vienu gadu Dundagas pagasta pašā nomalē dzīvo Jānis Jansons. Vēl viens spožs apliecinājums tam, ka province ir tikai ģeogrāfisks jēdziens. Dabas sargs pēc aicinājuma un amata ir pašā viducī savam dzīves modelim — pilnasinīgam un aizraujošam. Ieklausīsimies *Ūbeļu* saimnieka stāstījumā!

Ūbelēs, kur Jansoni un zalkši

Latvijas laikā te dzīvoja mežsargi. *Ūbeles* ir celtas uz vecā [Irves] kroga pamatiem. Šķiet, Pirmā pasaules kara gados krogs gājis bojā. Pagrabs esot bijis zem kroga, tagad tas atrodas mājai blakus. *Ūbeles* ir daudz mazākas nekā vecā kroga ēka.

Ar bērniem man ir paveicies. Brīnums, īpaši audzinājis neesmu. Puika četrus gadus studēja Jelgavā, divarpus gadus saņēma īpašās stipendijas. Vienu gadu Āris mācījās Zviedrijā. Nupat ieguva maģistra grādu. Strādā *Silavā* un

Medības ar filozofiju

Esmu mednieks no 16 gadu vecuma. Pirms 48 gadiem Padomju Savienībā nespēja izpildīt kažokādu plānu. Izdomāja puikām no 16 gadu vecuma atļaut stāties medniekos. Aizputē biju tāds vienīgais. Pēc gada gan attapās, ka tik jauniem nevajadzētu dot ieročus...

Kad te atnācu, mājai bija tukši bēniņi. Izbūvējām. Pamazām ierīkoju medību trofeju ekspozīciju. Dabūt atļauju, nošaut zvērus un trofejas kraut malkas šķūnītī — to uzskatu par necienīgu rī-

vajadzēja desmit gadus... Veiksmīga mednice!

Es te esmu centies drusku atspoguļot tematisko dažādību. Ir statlbrieži, stirnas, aļņi. No ragiem liela daļa ir no mēsto. Ir arī iegūti no ārzemēm — mainos kā visi kolekcionāri. Vēl pulka ir *fondos*, t.i., pažobelēs.

Pensijas gados esmu kļuvis par profesionālu gidu. Kad ļoti stipri līst, tad ienākam ar grupu te iekšā, iekuram kamīnu, paskatāmies ragus, nagus un kaulus un aprunājamies. Arī tad, ja kādam vietējam atbraukuši viesi, dažī atnāk paciemoties.

Ar robežsargiem — kā cimdš ar roku

Cilvēkiem ir tāds psiholoģisks *klikšķis* — ja atļauts lasīt ogas no divpadsmitā datuma, tad svarīgi to sākt vienpadsmitajā. Turklāt aizliegtajās vietās. Slīteres valsts rezervātā ogas un sēnes lasīt drīkstēja tikai vietējie, no teiktā laikā un vietā. Taču padomju laikos bija tādi, kas klapatāja atļaujas, lai varētu sēņot tur, kur citiem to darīt bija noliegts. It kā Latvija nebūtu pilna ar gailenēm!

Jāatzīst — gluži visus likumus es neatzīstu par labiem. Bet, ja reiz esi inspektors, dabas sargs, tad jārupējas, lai likumus ievērotu.

Ar robežsargiem padomju laikos sadzīvojām labi. Es sargāju dabu, viņi — pierobežu. Civilos likumus ieviesām ar zaldātu un virsnieku palīdzību. Ja trīs inspektori uziet četrdesmit ogotāju — likumpārkāpēju, kā tādu baru aizturēt? Bet, kad ierodas talkā divdesmit bruņoti zaldāti ar suni, tad pavisam cita lieta. Staršinam par labu darbu desmit diennaktis brīvas, zaldātiņiem viena. Mēs drīkstējām robežsargiem nodot ogas bez atlīdzības. Viņi vārīja zaptēs. Visi priecīgi. Starp citu, padomju armijas zaldāti mūs iemācīja lietot melnās vīstenes. Lieliski līdz pret slāpēm, neviena fanta nestāv klāt!

• Pašā dabas viducī.

Foto no J. Jansona albuma.

Robežsargu pakļāvās tikai čekai, pat miliči viņiem bija vienkārši ierindas pilsoņi. Reiz mežā satikām milici neatļauti ogojot. *Vīgiš* (redzi) — viņš norādīja uz savām zīmotnēm. Mēs uzreiz *nobalsojām* mašīnu un aizbraucām pie zaldātiem. Atgriezāmies ar trieciengrupu. Tā un tā, pilsoni, kur pierobežas šķērsošanas atļauja? Nav?! Mums bija iespēja sastādīt pārkāpuma aktu par

ogošanu.

Robežsargi palīdzēja ne tikai dabu sargāt. Tautas namā malku zāģēja, mums *Ūbelēs* nāca talkā celtniecībā. Mājas arī apsargāja.

Tagad zaldātu vairs nav, un te kļūst aizvien drūmāk. Piekraسته daudzām šķiet neapgūta zona. Vasarnīcas izdemolē. Malumedības plaukst. Pat slepkavība notikusi...

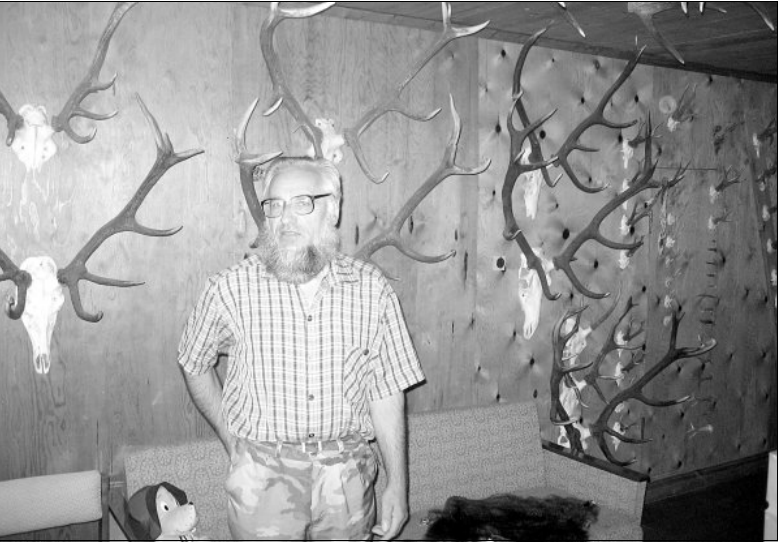
Vides gida gaitās

Nacionālā parka apmeklētāji, skolēni, ir ievērojami mainījušies. Kādreiz bija izteikta kopības izjūta. Tagad — katrs par sevi. Brauc arī aizvien mazāk. Mūs izkonkurē privātās takas. Slīteres nacionālais parks ir budžeta iestāde. Mūsdienās daudzviet lūko piesaistīt ar dažādām izdarībām — ar pankūku cepšanu, ar medus ēšanu, ar atrakcijām. Kolkas ragā pārdod saldējumu un kafiju. Pie mums tā nav. Bukleti par naudu. Tagad pat ārzemnieki reizēm pārdesmit santīmu negrib maksāt. Bet, ja bukleti ir par brīvu, tad nespēj plauktus papildināt.

Diezgan ātri var saprast, ko atbraucēju grupa vēlas. Ja skolotāja piekodinājusi, pēc cik minūtēm jābūt autobussā, tad arī es, gribot negribot, visu laiku skatos pulkstenī. Bērniem bumba padusē, skaidrs, ka viņus cits saista. Ja ierodas naturalistu pulciņš, tad tā ir pavisam cita lieta. Lielākoties gan ir tā, ka četri pieci *piesienas*, un ar tiem vadītājs iet un stāsta.

Gids ir vajadzīgs. Ko ceļotāji gūs, ja vieni paši aizies, piemēram, uz laivu kapsētu? Reizēm pat tūrisma firmu gidi stāsta pilnīgas aplamības, ka no Šlī-

lieli ūdenskritumi. Braucam tik prom! Es bērniem saku: „Paprasiet no botānikas, zooloģijas, katrā tēmā pateikšu, kas ir Latvijā.” Zoodārzā rādot Madagaskaras skudru. Tā sagrauzt praulus kā lapsene un taisa pūzni. Mums ir spožā skudra, eglēs mitinās, malku skaldot, atrodams tāds pats pūznis. Par to bērniem nestāstām. Redz, Madagaskarā, tur gan ir skudras! Amerikā esot sūcēj-

• Jānis Jansons pie medību trofeju kolekcijas Ūbeļu bēniņos.

Autora foto

daļēji LLU Meža fakultātē. Meita Līga divus kursus mācījās LLU klātienē, Meža fakultātē, izcīnīja stipendiju, bet tad pārgāja neklātienē.

Līga kādreiz mūsu dārzā bija pieradinājusi zalkšus. Kļavas celmā mājāja septiņi gabali. Vienu varēja pat paglaudīt! Pus Latvija to zināja, daudzi atbraucēji lūdza, vai nevar pie zalkšiem tikt. Tagad gan vairs nav, un meita arī prom no mājām.

Ja strādā, tad strādā — ar melnu muti!

Ģimenē visi esam mežkopji — es, sieva Dagmāra un Āris — esam beiguši Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju (universitāti), Līga vēl mācās. Vecaistēvs, tēvs un visi viņa brāļi arī bija mežsargi. Sākumā Jelgavas augstskolā lasīju lekcijas. Pēdējos divdesmit piecus gadus esmu nostrādājis Slīteres valsts rezervātā un beigās Slīteres nacionālajā parkā (SNP) par vides inspektoru, mežsargu, iecirkņa meistarū.

Es, pensionārs, esmu apmierināts. Man līgumdarbos iznāk vairāk par slodzi. Sagatavoju cirsmas ciršanai, vasarā strādāju bākā par gidu, tad vēl skrieņu par vīgām un kangariem, zvēru sūdiņus skaitot, — smags, bet reizē interesants darbs. Tagad pa īstam, ar melnu muti, reti kurš grib strādāt. Algu, mašīnu, benzīnu — to mācēs paprasīt. Ir daži fanātiķi, kā Ilze Rēriha — valsts mēroga botāniķe.

cību. Tāpat kā nošaut briežu bulli un nesvinēt bēres. Tā nav dzeršana — viens konjaks uz septiņiem vīriem. Svin notikumu — dzīvnieku atved mājās, piedalās visi, kas bijuši klāt, daži dīrā, citi iekšā cep aknas. Pagalam nejaukā laikā, kad ārā mīnus 25 grādi un pūš ass vējš, medījumu esam ienesuši pat istabā. Liels finiera gabals apakšā, vanniņa blakus, un cūka tepat sadalīta.

Medijot alkoholu nelietoju nemaz. To neatzīstu. Esmu studentu mednieku kolektīvā šķēdē. Patālu, toties tur valda sausais likums.

Zemnieki ir labvēlīgi medniekiem. Grūti ir nosargāt laukus no mežacūkām. Bet svarīgi ir mēģināt! Zemnieki slēdz līgumus ar medniekiem. Savukārt mēs jau no padomju laikiem zemes īpašniekam dodam gaļu. Nav svarīgi — divus spaiņus aļņa vai dažus kilogramus buka gaļas. Cilvēks priecājas, ka viņu atceras, uzklauša, iet talkā.

Ūbeļu bēniņos nav muzeja. Viss vākums, ap 200 medību trofeju, ir tikai savam priekam. Trofejas vērtība ir atmiņas. Dažas ir ieguvušas medaļas. Man ir divi lūša zelti, viens vilka zelts, viens alnis bronzinieks. Meita Līga medniekos iestājās 17,5 gadu vecumā. (Medniekiem ir līdīgi kā šoferiem — nokārto eksāmenus un pēc tam gaida dzimšanas dienu.) Jau pirmajās medībās Līga nošāva medaļas kuili. Neticami! Bet tam bija daudz liecinieku. Man

dzenis. Par to rakstīts labā grāmatā — cienījams autors, tulkota no angļu valodas krieviski, no krievu — latviski. Kad kokiem tek sulas, šis dzenis iesit kokā robu un dzer. Labi. Bet ir tāda Latvija, ir tāds dižraibais dzenis, tas pavasarī to vien dara kā sit bērziem robiņus un dzer sulas. To bērniem nez kā pēc nemācām.

Mēs nacionālajā parkā visi esam vienisprātis, ka dzīvniekus aiz žoga neliksim. Bet kopā ar apmeklētājiem varam skatīt dzīvnieku pēdas, grauzumus, ja laimējas — tad pašus dzīvniekus. Tagad visā pasaulē ir pieprasīti spoki, mistika. Bet kāpēc izdomāt brīnumus, ja tie ir dabā!? Modē ir dauzišanās, novārtā paliek dabas procesu izzināšana. Amerikā izplatīta prakse — atskaņot putna dziesmas ierakstu. Protams, augustā putni vairs tā nedzied kā pavasarī. Bet vai tomēr nav vērts mēģināt saklausīt to, kas ir dabā? Tas man šķiet daudz labāk nekā neklūdīgi nospieš slēdzi.

Esam redzējuši cūku, vilku, lūsi. Reiz dienas laikā pa taciņu pretī nāca āpsis. Mēs — kādu sešu septiņu cilvēku grupiņa. Viens filmē. Es iedomājos, ka nobaidīs dzīvnieku, bet tagad jau klusi aparāti. Pienāca piecu metru attālumā. Vēlāk man tūristi prasījuši, lai parādot āpsi. Kā tu citreiz atradīsi?

Esmu vadījis ekskursijas bērniem ar kustību traucējumiem, runas un dzirdes problēmām. Arī redzes invalīds vai cilvēks ratiņkrēslā vēlas piedzīvot ko interesantu, uzzināt ko jaunu, gūt pozitīvas emocijas.

Gadās pārsteigt arī profesionāļus. Kāda botānikas pasniedzēja no Irijas te pirmo reizi mūžā redzēja lāčtauci (gandrīz kā gaiļbiksītes zieds). Krita gar zemi, bučoja un fotografēja. Līdz tam tikai grāmatās bija redzējusi. *Un vēl jums tādi ir, un vēl!* Patikami.

Tas dod gandarījumu — ja cilvēku interesē un tu vari parādīt. Visu jau es nezinu. Reizēm apmeklētāji tā pajautā, ka man mute paliek vaļā. Labi, ka paša bērni skoloti. Ja neatceros kādai puķītei latīnisko nosaukumu, piezvanu un vaicāju meitai. Lai tikai atrastos mobilā telefona zonā!

Reiz piedzīvoju anekdotisku gadījumu: ejot pa Ēvažu taku, kādai kundzei gados stāstu par Baltijas baseina periodu. Viņa saka: „Man jāatzīstas, ka esmu ģeogrāfijas skolotāja, visu mūžu bērniem esmu stāstījusi par Litorīnas jūru, bet es nezināju, ka stāvu Litorīnas jūrā!”

Alnis Auziņš

To atceramies novembrī!

Lāčplēša dienā

Lāčplēša dienā skolas foajē visu dienu ar projektoru uz sienas tika rādīti lieli attēli, kas saistījās ar Brīvības cīņām, un skanēja strēlnieku dziesmas. Jācer, ka tas dažiem skolēniem viesa apjausmu, ka 11. novembrī nesvinam Lāčplēša dzimšanas dienu.

Pēcpusdienā, brīdī, kad diena zaudē gaišumu un vakars tumst, no skolas uz Kalna dārzu (pils saliņu) sāka plūst *gaismas upe* — lāpu gājiens. Tajā piedalījās skolēni, skolotāji, pagasta darbinieki un citi Dundagas iedzīvotāji, kas ar savu gaismas avotu — lāpu vai sveci — vēlējās doties kopīgā ceļā. Kalna dārzā pašvaldības deputāts Aldons Zumbergs, pagasta bibliotekāre Daiga Mužellovskā un sko-

Nurmuižas pag. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni (TZO), Aizsargu Nopelni krustu, 4. šķiras Annas ordeni. 1941. g. arestēts un Baltezerā nosauts.

NIKOLAJS KALNIŅŠ — 3. Jelgavas kājn. pulka kapteinis. Dzimis 1896. g. Dundagas pag. 1916. g. beidzis kara skolu Petrogradā, 1919. g. brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā. Par kaujas operāciju Latgalē 1922. g. saņēma

las dramatiskā kolektīva dalībnieki ugunsкура gaismā kopā ar gājiena dalībniekiem pieminēja Lāčplēša dienu, atceroties vēsturiskos notikumus. Aldons uzsvēra seno notikumu politisko nozīmību un saikni ar mūsdienām, savukārt Daiga iepazīstināja ar Brīvības cīņu dalībniekiem — dundadzniekiem. Līdz ar ugunsкура dzirkstelēm gaisā aizskrēja divas kopīgi dziedātas dziesmas.

Una Upīte

Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri

Brīvības cīņu laikā — tieši 1919. g. 11. novembrī — dienā, kad latviešu karavīri padzina no Rīgas bermontiešus, tika nodibināts Latvijas Valsts pirmais un augstākais apbalvojums — Lāčplēša Kara ordenis (LKO). Tā devīze skanēja *Par Latviju. Ordeni piešķir par kauju nopelniem Latvijas armijas karavīriem, bijušo latviešu strēlnieku pulku cīnītājiem, kā arī ārzemniekiem. Pavisam izsniegti 2146 LKO, no tiem 322 ārzemniekiem. Lūk, ordeņa kavalieri — gan Dundagas pagastā dzimušie, gan citur dzimušie, bet vēlāk Dundagas pusē dzīvojošie.*

FRICIS HERMANSONS — 9. Rēzeknes kājn. pulka kapteinis. Dzimis 1891. g. Dundagas pag. Plintiņos. 1915. g. beidzis praporščiku skolu, 1917. g. cīnījies pret turkiem un kurdziem. 1919. g. martā iesaukts Latvijas armijā, 9. novembrī vadīja kaujas grupu, kas ieņēma nocietināto Bulduru tiltu un atbrīvoja Rīgas Jūrmalu līdz Dubultiem, par ko 1920. g. saņēma 3. šķiras LKO. 1922. g. atvaļināts, dzīvojis Plintiņos, vēlāk pārcēlies uz

2. šķ. LKO. 1932. g. bija Valsts prezidenta pils komandants. Apbalvots ar TZO 4. un 5. šķ., Lietuvas Ģedimina 3. šķ., Beļģijas Kroņa 4. šķ., Igaunijas Ērgļa 3. šķ. ordeni. Miris 1940. g. Lielplatones pag.

TEODORS ZVIRGZDIŅŠ — 3. Jelgavas kājn. pulka seržants. Dzimis 1896. g. Dundagas pag. 1919. g. brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā, piedalījies kaujās pret lieliniekiem un bermontiešiem. 1920. g. par kaujas operāciju Latgalē apbalvots ar 3. šķ. LKO. Piešķirta jaunsaimniecība Dundagas pag. Jaunmuižā. 1941. g. notiesāts un izsūtīts uz Sibīriju, kur mira.

RŪDOLFS TONE — bij. 8. Valmieras latv. strēln. pulka apakšvirsnieks. Dzimis 1895. g. Dundagas pag. Piedalījies kaujās pie Katrīnmuižas un Ložmetējkalna, ievainots. Par Ziemassvētku kauju operācijām 1923. g. apbalvots ar 3. šķ. LKO. Pēc Otrā pasaules kara dzīvojis Dalbes ciemā pie Olaines. Miris 1977. g.

PĒTERIS PLAUDIS — 1. Liepājas kājn. pulka seržants. Dzimis 1895. g. Sausnējas pag. Par nopelniem Ziemassvētku kaujās apbalvots ar Jura medaļu. 1919. g. iesaukts Latvijas armijā, piedalījies kaujās pret bermontiešiem un lieliniekiem. Par kaujas operāciju Latgalē 1921. g. saņēma 3. šķ. LKO. Atvaļināts 1921. g. Jaunsaimnieks Dundagas pag. Miris 1957. g., apbedīts Anstrupes kapsētā.

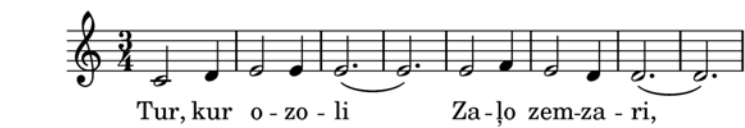
EDUARDS GRĪSLIS — Latgales partizānu pulka kareivis. Dzimis 1895. g. Balvu pag. 1919. g. brīvprātīgi iestājies Latvijas armijā, piedalījies visās Latgales partizānu pulka cīņās. Par kaujas operāciju pie Baraskovas sādžas 1920. g. apbalvots ar 3. šķ. LKO. Atvaļināts 1921. g., jaunsaimnieks Dundagas pag. Dūmeles ciemā. 1941. g. 14. jūnijā ar ģimeni izsūtīts uz Sibīriju, kur mira.

Apkopojusi Daiga Mužellovskā

Tur, kur ozoli

Friča Īvnieka vārdi

Jāņa Šultnera mūzika

2. Tur, kur kalniņā
Ganiņš trallina,
Arājs vagu dzen,
Pats pa vagu iet.

3. Jāņu vakarā
Kopā sanākam,
Alu iedzeram,
Jautri uzdziedam.

Astoņpadsmitajā

Ar valsts himnu, pagasta padomes priekšsēdētāja uzrunu, svētku koncertu un pagasta labāko jaužu godināšanu aizritēja valsts dzimšanas dienas svinības Dundagas pilī.

Dundadznieki kā ierasts kuplā skaitā bija pulcējušies uz 18. novembra pasākumu, kas ir viens no gada svarīgākajiem notikumiem Dundagas sabiedrības dzīvē.

Valsts himnu kopā nodziedam braši, lai gan atceros, ka pirms dažiem gadiem uz skatuves ir dziedājis mūsu koris, un tas nenoliedzami uzdeva pavisam citu toni. Toties no skatuves uz zāli silti starojusi meistarā austās tautiskās segas. Mums ir skaista pils, skaista zāle, jauki bērni un jaunieši — dziedātāji, dejotāji un deklamētāji. Un labi darba darītāji.

Kā ierasts, pašvaldības darbinieki iepazīstina ar visiem godināmiem. Guntis Pirvits un Sandra Kārkleva atzinību nopelnījuši par izturību un profesionālismu, *piena karos* aizstāvēt visu dundadznieku intereses. Vaira Kamara un Santa Maksimoviča ļoti piesātinātā un garajā kultūras darba cēlienā pārliecinājušas, ka prot noturēt augstas raudzes kultūras pasākumu karogu, dziedzinot Dundagas vārdu. Diāna Semionenkova un Edgars Pētersons no *z/s Jaunlīdumi* ir vieni no retajiem darba rūķiem, kas nebaidījušies riskēt, lai attīstītu savā sētā tūrisma uzņēmējdarbību. Valdis Rande jau otro gadu sevi pierādījis kā prasīgus darbu rīkotājus sarežģītajā veselības un sociālās palīdzības laukā. Aina Bērzkalne gadiem ilgi kopusi kultūras un sabiedrisko dzīvi, čakli strādājot Vīdāles bibliotēkā. Divu godināmo šoreiz nav — mūsu izcilās skolotājas Martas Kajakas (slimība) un mūsu mecenāta Jāņa Apsīša, kurš jau gadiem pabalsta laba darba darītājus.

Tad nāk galvenās godināmās — Elmas Zadiņas — laiks. Viņu priekšā stāda Aldons Zumbergs. Elma neuzbāzīgi, bet droši ņem vakara turpmāko gaitu savās rokās un pa divi lāgi rosinā nodziedāt dundadznieka Jāņa Šultnera *Šeit ir Latvija, šeit ir Dundaga* pareizajā meldijā, turklāt otro reizi kopā ar savu — ar luterāņu draudzes kori. Arī viens no Elmas lolojumiem! Reizē aizkustinošs un asprātīgs ir brīdis, kad Elma dāvanā saņem milzīgu, teju vai Ginesa rekordu grāmatas cienīgu dižrausi.

Kopš 1995. gada 18. novembra svi-

nību noslēgumā pilī allaž skanējusi Ernesta Ābola ierosinātā *Nevis slinkojot un pūstot*. Gunārs Laicāns liek priekšā turpmāk pabeigt ar Šultnera sacerēto dziesmu. Lai līdz nākamajiem valsts svētkiem kā nākas apgūtu Dundagas neoficiālo himnu, publicējam dziesmas vārdus un notis.

Paldies visiem vakara dalībniekiem!

Alnis Auziņš

Ventas Balsi pārlapojot

Divdesmitā gadsimta 30. gadu publikācijās atspoguļojas Brīvības cīņu atskaņas un valsts svētku svinības saistībā ar Dundagu un dundadzniekiem. Arī tā laika gaisotne. Izvilkmumos daļēji saglabāta tā laika rakstība.

Ceturtdien, 1934. g. 22. XI, nr. 93. Valsts svētku svinības Dundagā

Par 18. novembra svinībām Dundagā mums vēl raksta.

Svētku parādi noskatījās ap 300 cilvēku, bet svētku sarīkojumā "Vārpā" piedalījās ap 500 cilvēku, kas ar lielu uzmanību noklausījās Ministru prezidenta Dr. K. Ulmaņa radio runu un beigās atkārtoti "Lai dzīvo" saucieniem sumināja mūsu lielo tautas vadoni, Latvijas dibinātāju un pirmo tagadējo Ministru prezidentu Kārli Ulmani. Pēc tam policijas iecirkņa priekšnieks T. Lepše plaši, izsmelot referatā pakavējās pie 18. novembra mūsu tautas vēsturē, apcerot mūsu tautas senatni, brīvības zaudēšanu, vergošanu zem svešām varām, neizsīkstošo alku pēc zaudētās brīvības atgūšanas, alku, kura dega latviešu sirdī cauri 700 gadu tumsai. Tad referents pakavējās pie mūsu tautas pirmā atmodas laikmeta. Kronvaldu Atis, Auseklis, Kr. Valdemars. Tad pasaules karš, strēlnieku cīņas Tīrelpurvā, Nāves salā, Ložmetēju kalnā, vēsturiskās Ziemas svētku kaujas. Kā šo cīņu dalībnieks referents ar dziļu pārliecību aizrauj klausītājus, un viena otra acis pamirdz asaras. Strēlnieki bija tie, kuri pirmie izzvanīja latvju tautai jaunā laikmeta sākumu. Pateicoties strēlnieku varonīgām, leģendārām cīņām, par latvju tautu sāka rakstīt pasaules prese, strēlnieku varonība tika pārrunāta karojošo armiju vadoņu apspriedēs. Latvieša vārds pasaulei vairs nebija svešs. Tad nāca juku laikmets un beidzot mūsu tautas prieka un gaviļu diena — 18. novembris 1919. gadā. Mazā saujiņa ļaužu, kuru iedvesmotājs, spēks un pārliecī-

ba bija mūsu lielais vadonis Kārlis Ulmanis, pasludināja Latviju par brīvu valsti. Referents vēl pakavējās pie atbrīvošanas cīņām, kuru dalībnieks viņš ir, pie nesenās parlamentariskās iekārtas, kuras nepilnībai pateicoties, mums pat komunisti atklāti sēdēja Saeimā, kura veda tautu un valsti purvā, un beidzot pie spožā 16. maija rīta, kurš tautu atkal iecēla saulītē. "Ar drošu sirdi un mierīgu prātu mēs varam ieiet mūsu valsts pastāvēšanas septiņpadsmitā gadā, jo mūsu valsts, mūsu tautas liktenis atrodas drošās rokās. Mūsu likteņus noteic mūsu lielais vadonis, kurš stāvēja pie Latvijas neatkarības šūpuļa, kurš tautu nebija aizmirsis šais grūtajos 15 pārbaudījuma gados un atrada īsto laiku, lai to atkal ieceltu saulītē, kurš pilnīgi atsacījies no savas personīgās dzīves un pats sevi un visu savu dzīvi ziedo un atdod tautai." Pēc referāta izrādīja Tumila 3 cēlienu dramu "Aust jaunais rīts".

Svētku gadījumā Dundaga bija neredzēti krāšņi iluminēta. Krāšņus transparentus ar nacionāliem zīmējumiem un patriotiskiem uzrakstiem bija izstādījuši: policijas iecirknis, aizsargu bataljona štābs, pagasta valde, kooperatīvs, stērķeļu fabrika, Dundagas spirta dedzinātava, pasta kantoris, firma *Izraelsons* u.c. Krāsainām lampām un ploškām bija iluminēta arī Dundagas dzelzceļa stacija. Visu dzīvokļu logos dega sveces. Vispār svētkos valdīja neredzēti svinīga un jūsmīga noskaņa. Mūsu valsts neatkarības proklamēšanas piemiņas svētku pirmā diena jaunajā atdzimšanas laikmetā paliks dundadzniekiem neizdzēšamā atmiņā.

Ceturtdien, 1937. g. 29. IV, nr. 48

15 gadi aizsargu organizācijas darbā

Uz 15 sekmīgas darbības gadiem aizsargu organizācijā 1. maijā var atskatīties mūsu aizsargu pulka 2. bataljona komandieris, rez. virsleitnants, Lāčplēša kara ordeņa kavalieris Tālvāldis Lepše. Pēc varonīgām cīņām par tēvijas brīvību 1922. gadā T. Lepše demobilizējies no armijas, pēc kam tā paša gada 1. maijā iestājies aizsargu organizācijā kā 13. Bauskas aizsargu pulka komandiera adjutants. Vēlāk bijis 14. Kuldiģas un 5. Rīgas aizsargu pulku komandiera palīgs. 2. Ventspils aizsargu pulkā T. Lepše darbojās kopš 1934. gada 1. augusta, kad viņš tika iecelts par Ventspils apr. polic. 2. iecirkņa priekšnieku.

Savas aizsarga un sabiedriskā darbinieka gaitas staigādams, T. Lepše ir noturējis daudzus priekšlasījumus un referātus, ka arī rakstījis presē par valsts aizsardzības, aizsargu un zemnieku nacionāli audzinošiem jautājumiem.

Bez Lāčplēša kara ordeņa T. Lepše ir apbalvots arī ar Triju Zvaigžņu ordeni, Aizsargu Nopelni krustu un vairākām citām nacionālām goda zīmēm.

T. Lepšes sabiedrisko audzināšanu, nacionālu garu un viņa lielās darba spējas sevišķi plaši ļauts baudīt ne tikai viņam pakļautā bataljona aizsargu-džu saimei, kur visi lielākie aizsargu pasākumi, kā Aizsargu nama izbūve Dundagā, kulturālās un sabiedriskās dzīves norises, militārā gatavība un daudzi citi aizsargu pienākumi un pasākumi norit zem viņa personīgās vadības, ierosmes un atbalsta, bet arī plašai sabiedrībai iespēja iziet krietnu valsts dzīves skolu spējīga skolotāja vadībā.

Atjaunota Latvijā, kur Tautas Vadoņa cēlie aicinājumi un ierosmes ir jāaudzē tautā, jāpadara dzīvi, no svara ir katris krietnis darba darītājs.

Novēlam jubilāram vēl daudzus sekmēm un panākumiem vainagotus darba gadus.

Kubalu skolas-muzeja materiāli

Raibs kā dzeņa vēders

Grāmatu *Dundagas vidusskolai 60 lasot*

Ļoti priecājos, ka iznākusi grāmata *Dundagas vidusskolai 60*, jo esmu šīs skolas absolvente un mācījos tajā no skolas dibināšanas dienas. Tāpēc vislielākā pateicība grāmatas iedvesmotājam Gunāram Laicānam un redaktoram Alnim Auziņam, kā arī visiem pārējiem, kas veicinājuši grāmatas izdošanu.

Pārrunājot ar savu bijušo audzinātāju — pensionēto skolotāju Annu Grīnbergu — svinību norisi un jauno grāmatu, mūs priecēja, ka skola saglabājusi tradīcijas, kas ieviesās jau skolas pirmajos gados. Par to liecināja plašais koncerts. Tas rosināja mūsu vēmi papildināt grāmatā minētos faktus ar skolotājas Grīnbergas uzkrātajiem materiāliem un datiem par dramatiskā kopas darbību, kurā arī pati piedalījās.

Jau pašā pirmajā skolas gadā tika iestudēta Annas Brigaderes pasaku luga *Maija un Pajja* skolotājas Lindbergas vadībā. Izrāde notika pārpildītā zālē. Bargajos pēckara gados tā bija bauda gan aktieriem, gan skatītājiem, turklāt deva skolai arī nedaudz ienākumu no biļetēm.

Pirmajai skolēnu iestudētajai lugai sekoja pašu skolotāju pašdarbība ar Rūdolfa Blaumaņa lugu *Ugunī*, ko arī iestudēja skolotājas Lindbergas vadībā.

Pēc tam skolotāju izpildījumā skatītājus aizrāva Raiņa *Pūt, vējiņ!*

1948. gadā skolotājas Zeltītes Roskes (Mikelsones) vadībā ar viesrežisora Štroma līdzdalību tapa lielisks uzvedums — A. Brigaderes *Princese Gundega un karalis Brusubārda* ar Vilni

Blumbergu Karaļa lomā, Viju Lauvu Princeses lomā un Dainu Blumbergu (Vitolu) Sniedzītes lomā.

Tad skolotājas Austrā Balode un Elga Ābola iestudēja A. Brigaderes *Sprīdīti*.

1950. gadā pēc direktores Irmas Lejas ierosinājuma tika izveidots lelļu teātris. Lelles un dekorācijas, arī skatuvi gatavoja paši skolēni skolotājas Vallijas Purmales vadībā. Uzvedumus iestudēja skolotāja Grīnberga. Sākumā tie bija pasaku dramatizējumi, beidzot — Samuila Maršaka luga *Divpadsmit mēneši*. Šis teātris sajūsmināja gan veidotājus, gan mazos un lielos skatītājus. Tomēr lelļu teātra izrādes pamazām apsīka, jo lelļu veidošana prasīja daudz kvalitatīva darba.

No 1955. gada skolēnu dramatiskā kopā atsāka iestudēt lugas A. Grīnbergas vadībā, kas turpinājās vairāk nekā 10 gadu. Ziemā — mēģinājumi un daudzpusīga gatavošanās lielajam sarīkojumam — izrādei, kas parasti notika pavasarī. 1955. gadā iestudēja Anas Sakses *Trīs šķūnišu* dramatizējumu.

Nākamajā gadā tapa Andreja Upīša *Laires lācis*. Šajā izrādē izcēlās Elmārs Konts Ješkas lomā, savukārt Melnās muižas kungu izcili notēloja Jānis Lauberts.

1957. gadā A. Brigaderes *Lolitas brīnumputnā* iesaistījās skolas direktora Rūdolfa Ermanbrika vadītais skolas estrādes orķestris.

1958. gadā skatuves gaismu ieraudzīja Leona Paegles luga *Runga, iz mai-sal*, un šajā iestudējumā visgrūtākais bija parādīt pašas rungas lēkšanu.

souc pa Jančiņ. Viš brouc a tādēm ratem uz trīs ritiņ, ko vare viņķelt a rok, bet vare uzskurbelt motor er. Vienreiz Jančiš bi iekrodes ispe, es buiņes gar ratem, kamēr rat aizstirnes pats no sēv a viss meitan. Kloķs nezare aizkakt, grāve iekš, rat riņķe, meitans apše, zvaigzens gar acem, kamēr atlešes, dabe ievilklt prišš luft. Mamm rājes, bet Jančiš klāre: „Ko tu ķode, lāb, ka bēns dzīvs.” Krozēns peic tam bi, cenkels zīl, krumšēl nobrucant, bet koul vesel. Jančiš bi labs onkels, māce mām last un rēkant, visāds spēls, ko tik uz gald virss vare izdomt.

Tant joņem strāde, bet vairāk pa mājām sites a gojam un citem lopem. Nēm mām līdzē uz mežem last ogs, sēns pillem kriēcēm. Lutne mām, ness no bod kumpekts un cits kārams. Kad

1958. gadā bija pienākusi kārta *Divpadsmit mēnešiem*, ar ko arī pasaku lugu laikmets beidzās.

1960. gadā skatuvi ieraudzīja lietuvišu autora Biņķa luga *Jaunaudze*. Lugas priekšrocība bija tā, ka nevajadzēja gatavot īpašus tērpus.

1961. gadā populāra luga bija rumāņu rakstnieka Eminesku *Nulle uzvedībā*, ko tūlīt izmēģināja arī Dundagas vidusskolā.

Pēc tam vairs tik daudz lugu neiestudēja, jo skolā bija izveidojies kupls skaits pašdarbības pulciņu. Skolēnu intereses sazarojās, un bija grūti saskaņot laiku mēģinājumiem, lielākam iestudējumam. Toties izvērsās literārās montāžas, karnevāla uzvedumi, rakstnieku atceres vakari.

Tagad, kopā ar Annu Grīnbergu apspriežot mākslinieciskajā pašdarbībā pavadītos gadus, secinājām, ka tai bija liela audzinoša nozīme. Tā palīdzēja lietderīgi izmantot brīvo laiku (nebija klaiņošanas), sarīkojumu gatavošanā iesaistījās vairākums skolas audzēkņu: palīdzēja darināt tērpus, aksesuārus, zīmēja programmām vāciņus, darināja lelles un visādi atbalstīja pasākumus. Tas saliedēja skolēnus draudzīgā, izpalīdzīgā, pašreizējā kolektīvā. Darbošanās dramatiskā kopā padziļināja zināšanas literatūrā, attīstīja ētiskās un estētiskās jūtas un deva iespēju uzplaukt spējam un talantiem.

Pēc 1971. gada, kad skolotāja Grīnberga devās pensijā, šo darbu (arī jau iepriekš) veica jaunākie pedagogi. Tagad daudz kas mainījies. Skolā šo darbu veic speciāliste, retorikas skolotāja Vaira Kamara, atsevišķi pastāv mākslas un mūzikas skola.

Vēlu visiem labu veiksmi turpmāk!

Daina Vītola (kādreiz Blumberga)

klope rāciņ biezputar a čic gāl, sauc saēstes.

Vecmāts es maz atceres, bet vectēv gan i palikš prāte. Viens bi bišniks, kad aizbrauc ciemes, nolik priekše kummiņ a mēd, vare ēst, cik grieb. Pe bitem gan tūj negāj, cīle pa gabal.

Tēv tēvam bi doudz zirg, viss dārbs, viss vešens padare a zirgem, akal bēnam bi liels lustrs. Tik joņem liele ne-jēm līdzē, kad brouc saves dāršnes. Tad bi puņķ un asurs, sašķobts degans un izstiept čumm.

Bet, kad es bi maziš, zāl bi zaļāks un soul špugle diktāk. Le katram jounam dundžiņnikam i tād bērni b un le neaizmirst dundžiņ izrūn! To novēl

Innēls

Mani mīlie audzēkņi, man tuvie pensionāri, domubiedri, pateicos jums par krāsaino ziedu bagātību 18. novembra vakarā, kad guvu necerēti veselīgu balzamu savai sasirgušajai pasaulei. Jūtos bagāta, aplaimota. Paldies!

Marta Kajaka

Sestdien, 10. XII plkst. 13.00, Līkajā muižā seminārs lībiešu kultūrvēsturē Lībiešu valodas ābece stāsts Nr. 3. Vadīs Zoja un Edgars Sīļi. Skatīsimies kinorežisora un literāta, melnsilnieka Aivara Freimaņa filmas par lībiešiem.

Aicināti visi interesenti! Pie-teikties pa tālruni 9444395 vai 3232293 (Alanda pilī).

13. XII plkst. 10.00 Attīstības nodaļā (pilī) Valsts ieņēmumu dienesta informatīvā diena

Latvijas Īpašumi pērk īpašumus ar mežu. Tālr. 7324626, 6131777.

Par zaļu pat vēl zaļāks

Tēvu diena *Mazajā skolā*

Šogad tik silts, gaišs, saulains, krāsains un ilgs rudens! Patīkamās rudens noskaņas paildzināja Tēvu dienu 11. novembrī.

To *Mazajā skolā* rīkojām pirmo reizi. Atzīstamies, ka notikumu gaidījām ar dalītām jūtām. Skolotāji ar neziņu — vai kāds tēvs maz ieradīsies? Bērni pēc ielūgumu izsūtīšanas tēviem sprieda: mans tētis būs, mans tētis darba dēļ netiks...

Lāčplēša dienā tēvus klasēs sagaidīja izstādes *Mans tētis un viņa vaļasprieki* — krāsaini dzīves mirkli. Tad visa skola un tēvi pulcējās klausīties bērnu sagatavoto koncertu — dziesmas, dzeju un anek-

dotes, kā arī solista Žorža Siksnas uzstāšanās.

Pēc tam sporta zālē, skolotājas Gundegas Lapiņas mudināti, tēvi ar savām atvasēm piedalījās neparastās atrakcijās, stafetēs un spēlēs. Nav aprakstāms bērnu acīs starojošais prieks, gandarījums un lepnums. Tas katram pašam jāredz un jāizjūt.

Skolotāju vārdā izsaku lielu paldies tēviem, kas varēja ierasties. Taču vissiltāko pateicību par šo dienu tēviem teic bērnu acis un sirds.

Uz tikšanos citu gad!

Aija Freiberga, ārpusklases darba organizatore

Sporta panākumi

Dundagas vidusskolas volejbola komandas veiksmīgi startējušas *Lāses kausā 2005*, kurā piedalījās 92 komandas dažādās vecuma grupās. **8. — 9. klašu komanda (Reinis un Uldis Kārklevalki, Pēteris Aukmanis, Reinis Veinbergs, Uldis Štranders, Lauris Seržants, Elvis Bēķis, Rihards Savickis) ieguva 1. vietu. Tas ir izcils skolas un skolotājs Unas Silas panākums.** Sekmīgi startēja arī pārējās komandas, iegūstot no 10. līdz 12. vietai. Kā atzinība skolai gan par uzvaru, gan par komandām visās vecuma grupās

tika vērtīga dāvana — 20 volejbola bumbas.

Savukārt *Vidusskolu kausā* Rojā vidusskolas meitenes ieguvušas 1. vietu vieglatlētikā.

Una Upīte

Skolas starptautiskie sakari

Stiprinot ciešo sadarbību un turpinot iesāktās tradīcijas, vidusskolas parlamenta ministri un divas skolotājas — Sandra Salceviča un Inta Freiverte — nesen ciemojās pie dāņu skolēniem Skovbo. Joprojām skolēni savās tikšanās reizēs runā par demokrātiju, taču šoreiz mēģinot mūsdienu problēmas saskatīt Hansa Kristiana Anderseņa pasākās. Darbam un rezultātu saņemšanai tika izmēģināta jauna metode, kas aizgūta no *kafijas paužu* idejas, jo tajos brīžos notiek visražīgākās sarunas. Interesanti, ka šoreiz problēmu apspriešanā piedalījās arī vecāki. Vienā no ciemošanās dienām tika apskatīta arī H. K. Andersena dzimtā pilsēta Odense un citas ievērojamas Dānijas vietas.

Trīs izstādes

Novembra otrajā pusē mūsu kultūras dzīves kopēja Santa Maksimoviča bija sarūpējusi trīs izstādes: *Dundaga laiku lokos un Dundaga pirms 10 gadiem pils kolonnas zālē un Visuālās latvju dainu skatījums ekspozīciju zālē.*

Pirmajā izstādē vērojam senas fotogrāfijas no Danutas Skribles vākuma un Leona Dinsberga pirms daudzziem gadu desmitiem iemūžinātos Dundagas skatus no *putna lidojuma*, kā arī Baibas Tenderes un Visvalža Biezbarža mūsdienu Dundagas atspulgos.

Vecām fotogrāfijām ir savs *smeķis*. Cilvēki, apģērbs, priekšmeti, lozungi, ēkas, vide... Īpaši saistoši īstajiem dundadzniekiem, bet ne tikai viņiem.

Liels paldies Veltas tantei un Ilmāra onkulim par dāvātajām *Singer* šujmašīnām!
Dienas centra Mājas bērni

**Lidija Marija Dišlere (1943)
Modris Derkevics (1961)
Egons Irbiņš (1935)**

Kad es bi maziš

Vien pouker rāde pa televīzij pa Dundag, pa dundžiņ izlokse, un liel bi mām brīnem, ka gades vec sievišķ nemāce rēnt dundžiņnisk. Vo nu kou-nes, vo nu āmes.

Es Duntke nedzīve 36 gāds, bet dundžiņ rūn aizmirss nav. Varbūt kād vārd i paš sove stārpe izdomeš, bet tā mēs mājes rune.

Kad es bi maziš, māt a tēv gāj dārbe, lieles māss uz skol, es, mazes kre-bels, stāve mājes a onķlem un tant.

Viens onkels bi skoltes, viņam bi tajem laikem lepanš autiš, viš mūs jēm līdz vizantes. Brouc pe ūdiņem izpeltes, jūrmale pe zvejnikem mekle lests, ezres ķēr zūjs, ķesle vēžs.

Otars onkels bi invalīds, mēs viņ

Dundaga — Skovbo. Pirmie desmit

No 2. līdz 4. novembrim mūsu pagastā atkal ciemojās Skovbo (Dānija) pašvaldības delegācija.

Viesiem rādījām gada laikā radušos jaunumus gan tepat centrā (pagastmājā, mākslas un mūzikas skolā, Veselības un sociālās palīdzības centrā, luterāņu baznīcā, bērnu dienas centrā *Mājas*, pirmsskolas izglītības iestādē *Kurzemīte*, SIA *Jaunemari* atpūtas kompleksā), gan tālāk no tā (ciemiņus laipni uzņēma Lapmežciema brīvdienu mājas *Jaunlidumi* saimnieki Diāna un Edgars, Gavsenes ciema *Jaunsniķeru* saimnieki Elma, Iveta un Aigars un Pūrciema *Brālīturu* saimnieks Valdis).

Mūsu draugu pašvaldībā nākamajā gadā gaidāmas pārgrozības: tuvojas vēlēšanas, ir pieņemts lēmums apvienot Skovbo un Kēges pašvaldības. Taču jau šopavasār uzzinājām, ka arī Kēges pašvaldība (Skovbo vārdu varēsīm ierakstīt vēsturē) turpinās Skovbo uzsākto sadarbību ar Dunda-

gas pašvaldību. Tā kā nākamgad tai apritēs jau 10 gadu, tad viesošanās laikā Dundagā abu pušu politiķi vienojās svinēt šo faktu 2006. gada aprīlī vēl pašreizējā Skovbo pilsētiņā Borupā, uzaicinot arī Kēges pārstāvjus. Mūsu uzdevums — pārstāvēt Dundagas pagastu ar koncertiem, izstādēm, ar sporta komandām un citiem priekšnesumiem. Gan ar tādiem, ar kuriem varam lepoties un priecēt dāņus, gan ar tādiem, kuros draudzību stiprinātu savstarpējs piedalīšanās prieks. Iecerēts arī brošūrā dāņu un latviešu valodā atspoguļot līdzšinējo sadarbību.

Aicinām atsaukties gan Dānijas-Latvijas sadraudzības komitejas pārstāvjus, gan ikvienu, kam saglabājušās kādas interesantas ziņas, kas dokumentētas rakstos, *bildēs* vai atmiņā.

Alanda Pūliņa

Gaismu sauca!

DUNDAGA DUN RĪGĀ

Daudzpusīgu garīgās un materiālās kultūras grozu uz Rīgas Latviešu biedrības namu bija atveduši dundadznieki. Visu 30. oktobri Māmuļas telpas piepildīja Dundagas elpa. Vienotājs — bērniņa mūsu pusē dzīvojošais un Kubalu skolas taku minušais Krišjānis Barons, vienotāji — Rīgas Latviešu biedrības un mūsu pašvaldības vadība, esošie un bijušie dundadznieki, rīdzinieki un tālumnieki.

Mēnešiem ilgā gatavošanās oktobra pēdējā svētdienā pārtapa Dundagas dunēšanā. Nē, ne jau tukšu lepības bungu rībināšana tā bija. Drīzāk — pagātnes un tagadnes vērtību sasaukšanās, savu sakņu un rītdienas pumpuru apjaušana. Zīmīgi, ka Dundagas sabiedrībai notikumiem tik pārbagātā gadā viens no pēdējiem pasākumiem aizritēja vietā, kur augstas raudzes norišu netrūkst.

Kas palika prātā un sirdī?

Mūsu bērnu — mākslas un mūzikas skolas, pirmsskolas izglītības iestādes Kurzemīte un vidusskolas audzēkņu — lieliskie zīmējumi un Barontēva vida dažādākie atveidi. Akmeņu un zīda apgleznošanas darbnīca un darbošanās ap krāsojamo grāmatu, piesaistot daudz interesentu. Mūsu piensaimnieku un Elmas Zadiņas raušu un pūteļa lielā piekrišana. Gunitas Tropiņas, Krišjāņa Barona māsas zara pēcteces, dabiskā iznesība, stelles un tautas tērps. Diapozitīvu mija Līgo zālē, Dundagas goda istabā, neuzkrītoši vēstot par Dundagas dzīvi. Spožs Vairas Kamars dzejas uzvedums, aizrautīga Vairas bērnu darbība pasaku uzvedumā (Trejgalvis vien ir ko vērts!) un mazo bērnu darbiņus patiesā bērnišķība. Kupla novadnieku stunda, kuras augstākais punkts ir pēkšņais, scenārijā neiecerētais dubultvalceris Laimoņa Zembaha un Dainas Vītolas (Blumbergas) un novadnieku stundas vadītāja Arnolda Auziņa un Elmas Zadiņas izpildījumā, Vilnim Blumbergam spēlējot *Šeit ir Latvija, šeit ir Dundaga*.

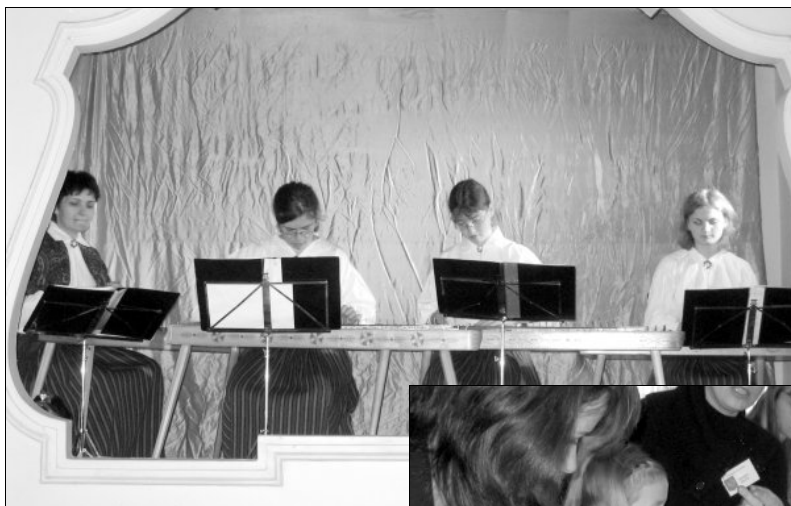
Spodri skan Dundagas vidusskolas jautkā kora balsis. Nosvērti un reizē ar jauka humora piedevu jauno grāmatu par Ernesta Dinsberga devumu tautas garamantu jomā priekšā stāda Kubalu skolas — muzeja pārzinis Ivars Abajs. Turpat gaitenī grāmatu galdā rīdzinieki ver vaļā makus, lai iegādātos gan šo grāmatu, gan atmiņu krājumu par vidusskolu un *Dundadznieka* jaunāko numuru. Avīzes pat pietrūkst.

Vienīgais šādas piesātinātas dienas trūkums —

reizē maļ daudzi ganģi, tāpēc visur nepagūt! Man secen iet zinātniskā konference, toties dažus vārdus pārmiņu ar sen neredzētu paziņu — Krišjāņa Barona mazmazdēlu Pauli Baronu, vienu no spožākajiem mūsu tehniskās inteliģences pārstāvjiem.

Pēcpusdienā Līgo zālē piepilda K. Barona stāsta *Samaitāta tirgus braukšana* teatralizēts lasījums. Nu jau gandrīz piemirstu, zemnieciski pamatīgu reālismu no kāju pirkstiem līdz matu galiem ļauj sajūst aktieru Astrīdas Vecvagares, Kaspara Pūces un Arta Robežnieka izpildījums, ko asprātīgi papildina Imanta Pauras akordeona skaņas.

Garās dienas noslēgumā — koncerts

Lielajā zālē. Skandinieki pārsteidz ar zidainīti (nav vis lēlle!), kas piešķir vakaram pavisam neparastu auru. Itin avangardiski dzied koris *Austrums*, pēc tam dzirdam savdabīgu divu koru sadziedāšanos. Koncerta un visas dienas izskaņā — dundadznieku pateicības veltes rīdziniekiem un Valda Rūmnieka, rakstnieku un biedrības priekšsēža izsniegti atzinības raksti daudziem jo daudziem dundadzniekiem. Bet vēl lielāku pateicību mazliet vēlāk saņem diriģente Sandra Lielanse. Kordiriģents Arnolds Skride, slave no mūsu tēvs, uzteic mūsu bērnu un jauniešu dabiskumu un to, ka laukos rodams tautas gara turpinājums.

Gatavojoties atbildīgajam notiku-

mam, esam vērtījuši un pārvērtījuši savus gara un materiālā labuma apcirkņus. Tāpēc vien šādam lielam notikumam jēga. Tagad varam teikt: mēs esam sējuši labu sēklu.

Alnis Auziņš
Guntas Abajas foto

Krišjāņa Barona konference

Jau sesto gadu Rīgas Latviešu biedrība (RLB) rīko plašu kultūras programmu *Gaismu sauca*. Pērn mūsu uzmanības lokā bija Kārlis Skalbe, šogad Krišjānis Barons, kuram 31. oktobrī bija 170. dzimšanas diena. Dienu iepriekš — 30. oktobrī — Rīgas Latviešu biedrībā sagaidījām ciemos dundadzniekus, aizritēja trīs iestudējumi, K. Barona veikumu gaismā ceļot, apbalvojām konkursa *Trejdeviņi vārdi* uzvarētājus, varēja aplūkot Latviešu folkloras krātuves izstādi, un kā allaž notika zinātniskā konference.

Konferences tēma *Krišjāņa Barona daiļrade un mūža devums* iezīmēja runātā tematisko aploci. Novērtējot pašu galveno K. Barona veikumu, latviešu tautasdziesmu vākšanu, sakārtošanu un publicēšanu, reizēm aizmir-

profesors Jānis Štrauhmanis referēja par tēmu *K. Barons kā Latvijas ģeogrāfijas aprakstītājs*. Tā ir gluži neizpētīta joma, bet svarīga — viņš sarakstījis pirmo Baltijas guberņu ģeogrāfiju — *Mūsu tēvzemes aprakstīšana* (1859). Divi referāti bija veltīti K. Barona piemiņai un pētniecības izpaušmēm. Latvijas ZA goda doktore Māra Vīksna stāstīja par K. Barona biedrības darbību līdz 1940. gadam, bet RLB priekšsēdētāja vietniece Gaida Jablovskā — par K. Barona prēmiju pēc Otrā pasaules kara. Novatorisks bija Latviešu folkloras krātuves sagatavotais pārskats par Virtuālo Dainu skapi. Pārliecinājamies, ka datorizācija radīs jaunu pavērsienu latviešu tautasdziesmu tulkošanā.

stam, ka K. Barons bija rakstnieks, universāla personība, kuras darbs nozīmīgs ļoti dažādās kultūras izpaušmēs. Filoloģijas doktore Zigrīda Frīde vērtēja K. Barona dzeju un stāstus, secinot, ka tie ir interesanta un savdabīga 19. gs. otrās puses parādība latviešu rakstniecībā. To, starp citu, spilgti parādīja vēlāk notikušais K. Barona stāsta *Samaitāta tirgus braukšana* lasījums (režisors Andrejs Migla). Latvijas ZA akadēmiķes, profesores Ainas Blinkenas referāta tēma bija *K. Barons un latviešu valoda*, un, šķiet, tas uzvilnīja daudzu konferences dalībnieku interesi — jautājumi bira kā no pārpilnības raga.

Klausītājiem svarīgi bija ne tikai toreizējie ortogrāfijas kari un strīdi ap ģermānismiem, bet arī mūsdienu valodas lietotāju divainības un aplamības. Professore Laila Muižniece runāja par mazā saistvārdu "un" lietojumu latviešu tautas dziesmās (kas negadās nemaz tik bieži), K. Barona muzeja vadītāja Rūta Kārklīņa stāstīja par K. Barona takām Krievijā pagātnē un tagadnē, savukārt izcilais kartogrāfijas speciālists

Nobeidzot nelielo ieskatu K. Barona veltītajā konferencē, jācer, ka nolasītie referāti nepaliks tikai rakstāmgaldā, bet atradīs vietu mūsu zinātnisko publikāciju klāstā.

Valdis Rūmnieks,
RLB priekšsēdētājs

Mēs — kultūras programmā

30. oktobra rīts pēc laika grozījumiem daudziem Dundagas ļaudīm

atausa darbīgs. Pienākusi beidzot ilgi plānotā pasākuma diena RLB! Vairs nejutām iepriekšējo dienu satraukumu, tam neatlika laiks, jo viss salikts pa stundām, pa minūtēm. Ceļā uz Rīgu sagaidījām saullēktu. Ikdienas ritums, bet tagad man tas liekas tik zīmīgi. Vienu mirkli koši uzlēcošā saule atradās tieši šosejas vidū, abas malas ieskāva mežs. Fantastisks un ne tik bieži izbaudāms skats!

Tagad, kad pasākums jau aiz muguras, gribu pateikt paldies visiem, kas piedalījās rīkošanā, atbalstīšanā, pašā norisē, bērniem, pedagogiem, vecākiem — visiem, visiem. Rīgas Latviešu biedrības laudis mūs uzņēma sirsnīgi. Atmiņā palikusi pašu mazāko dundadznieku, trīs līdz septiņu gadus veco bērnu darba ansambļa dalībnieku sagaidīšana. Cik jauki rīdziniekiem šķita mūsu mazuļi — pārliecināti par sevi, ceļa un agrās celšanās nenogurdināti. Varbūt tieši tas vēlreiz apliecināja pasākuma gaitā vairākkārt uzsvērtu domu, ka Dundagas puses cilvēki ir stipri raksturā, neatlaidīgi darbā.

Lai pasākums tik krāšņi izdotos, visiem paredzētajiem dalībniekiem, turpat diviem simtiem (!) bija jānokļūst Rīgā. Transportu pilnībā atmaksāja Dundagas pagasta padome. Par to liels paldies! Mūsu bērni un viņu pedagogi varēja spoži uzstāties skaistajās RLB telpās. Šāda iespēja nav katru dienu.

Īpašu pateicību saku i/u Viktorija Īpašniecei Drosmai Greiško, kas pasākumu atbalstīja materiāli, dāvinot mūsu bērniem gandrīz jau Ziemassvētku noskaņu ar piparkūku un šokolādes smaržu. Atceļā katrā no četriem bērnu autobusiņiem tika atvērts Drosmas dāvināts maiss ar cepumiem un konfektiem.

Pasākums izskanējis ar labu vārdu, to apliecinā klātienē Rīgā bijušo cilvēku teiktais!

Ruta Emerberga, pasākuma
Dundagas darba grupas vadītāja

«Dundadznieks» Nr. 10 (45)
2005. gada novembris.

Dundagas pagasta padomes izdevums, iznāk reizi mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696

Redakcijas adrese: Dundaga pils, Dundaga, LV 3270.

Redkolēģija: Gunta Abaja, Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 1-3237858, epasts: alnis@dundaga.lv), Ēriks Bērkalns, Sandra Dadze, Anda Felša, Uldis Katlāps, Gunārs Laicāns, Velta Metene, Aivars Miška.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauž redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos snieguši amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervējama. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā.

Metiens: 500 eks.

Internetā: www.dundaga.lv/avize